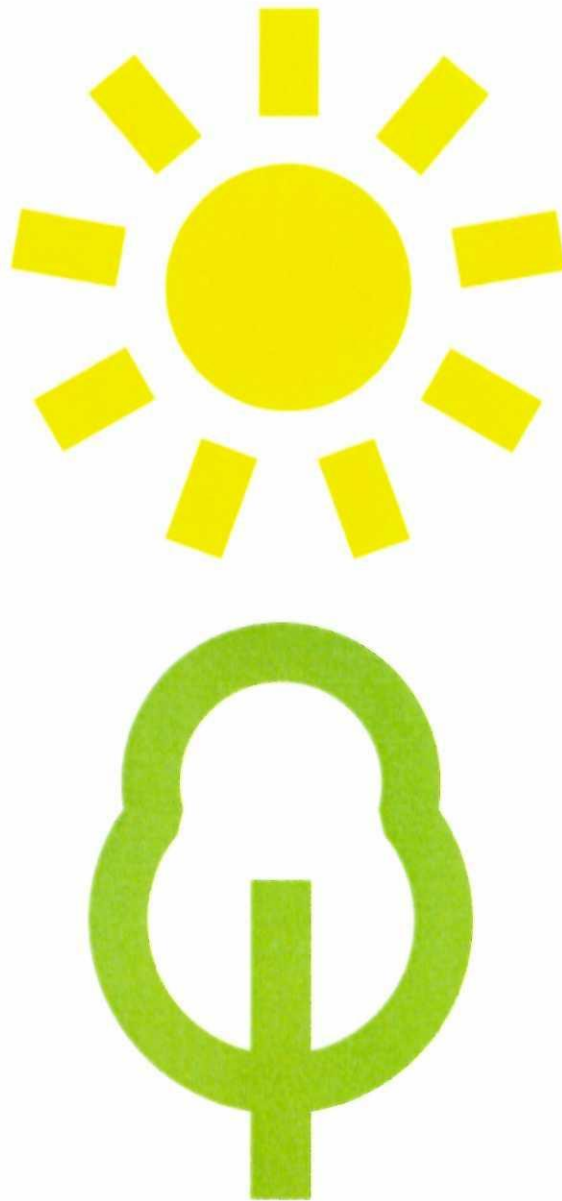


Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat
Környezetvédelmi Programja 2024-2029.



Tartalom

Bevezetés.....	4
Kapcsolódás más tervezési dokumentumokhoz.....	5
Környezeti elemek állapota, helyzetértékelés.....	10
Klimatikus viszonyok.....	10
Levegőminőség.....	12
Épített környezet.....	23
Zöldfelületek.....	25
Vizek állapota.....	28
Zajterhelés.....	32
Településhulladék-gazdálkodás.....	40
Szemléletformálás.....	41
Környezetvédelmi és fenntarthatósági célok, környezeti célállapot.....	43
Jövőkép.....	43
SWOT-analízis.....	44
Környezetvédelmi program, intézkedések.....	46
A klimatikus viszonyok és a levegőminőség javításával kapcsolatos intézkedések.....	47
Energiagazdálkodás.....	48
Közlekedésszervezés.....	50
Épített környezet.....	51
Zöldfelület-gazdálkodás.....	52
Településhulladék-gazdálkodás.....	54
Települési környezet és közterületek tisztasága, elhagyott hulladék felszámolása.....	55
Zaj és rezgés elleni védelem.....	58
A környezeti nevelés, tájékoztatás és a társadalmi részvétel.....	58
Feladatok.....	60
A kitűzött célok megvalósításának ellenőrzési és értékelési eszközei.....	65
A tervezett intézkedések költségigénye és forrásai.....	65
Zárszó.....	66

Bevezetés

A környezetvédelem alatt azok az emberi tevékenységek értendők, amelyeknek célja a környezet és elemeinek védelme, megőrzése, károsodásának és szennyezésének csökkentése, megelőzése.

A környezetvédelem az egyik legfontosabb szakpolitikai terület, amely a világ valamennyi országát érinti. A környezetvédelmi kihívások minden területen jelentkeznek. Az Európai Unió szakpolitikai eszközökkel védi a környezetet és arra törekszik, hogy minimálisra csökkentse az éghajlatot, az emberi egészséget és a biológiai sokféleséget fenyegető kockázatokat. Az európai zöld megállapodás célja, hogy Európa a világ első karbonsemleges kontinensévé váljon, részben tisztább energiaforrások és környezetkímélő technológiák kifejlesztésével.

A környezethez való jogot Magyarország Alaptörvénye is tartalmazza. A XXI. cikk szerint Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez. A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvtv.) célja az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet egészének, valamint elemeinek és folyamatainak magas szintű, összehangolt védelme, a fenntartható fejlődés biztosítása.

A helyi önkormányzatok környezetvédelmi feladatait, többek között a település környezetvédelmi programjára vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket a Kvtv. tartalmazza. Ez alapján a települési, kerületi önkormányzat köteles önálló környezetvédelmi program kidolgozására, amit a képviselő-testület hagy jóvá. Az önkormányzatnak gondoskodnia kell a környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kell kísérnie az azokban foglalt feladatok megoldását, és a programot szükség szerint felül kell vizsgálni.

A Kvtv. alapján a települési környezetvédelmi programnak a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban tartalmaznia kell a levegőminőséggel, a zaj-, és rezgésvédelemmel, a zöldfelület-gazdálkodással, a köztisztasággal, az ivóvízellátással, a csapadékvíz gazdálkodással, szennyvízkezeléssel, hulladékgazdálkodással, energiagazdálkodással, közlekedésszervezéssel környezetveszélyeztetéssel kapcsolatos helyzetelemzést és feladatokat, figyelembe véve a fővárosi kétszintű önkormányzati rendszerből adódó feladat-és hatáskör megosztási szabályokat.

A jogszabályi kötelezettségek mellett a helyi környezetvédelmi program megalkotása során figyelembe kell venni a XIII. kerület sajátosságait, a XIII. kerület jövőbeli fejlődésének irányait, a kerületi önkormányzatok feladat-, és hatáskörének korlátait, a rendelkezésre álló anyagi erőforrásokat és az éghajlatváltozás napi szinten jelentkező következményeit. Az elmúlt években tapasztalt szélsőséges időjárási viszonyok, az évszakok közötti átmenet eltűnése, az enyhe telek és forró nyarak mind azt jelzik, hogy olyan folyamatnak vagyunk szemtanúi és elszenvedői, ami az emberi tevékenységnek köszönhető.

A XIII. kerület hatalmas változáson ment át az elmúlt évtizedekben. A Főváros egyik legdinamikusabban fejlődő kerületeként a volt ipari területek helyét a korszerű, nemzetközi

minősítésű, környezettudatos épületek vették át. A korábbi rossz minőségű, gyakran komfort nélküli lakásokat magukba foglaló ingatlanok helyén fokozatosan jelennek meg az új építésű lakóépületek. A lakáspiaci fejlesztések hatására a jó műszaki állapotú, korszerű energiafelhasználású épületek aránya növekszik a kerületi lakásállomány egészében, melynek eredményeként a lakásállomány által kibocsájtott környezetterhelés csökken. Az önkormányzat intézményfelújítási programjának részeként folyamatosan újulnak meg a szociális, oktatási-nevelési, egészségügyi, közművelődési és sportlétesítmények. A passzív technológia és a megújuló energiaforrások alkalmazásával példát mutatunk a fejlesztők számára, és hozzájárulunk a globális felmelegedés káros hatásainak mérsékléséhez.

A kerület dinamikus fejlődése, átalakulása együtt járt a környezeti elemek fejlődésével. 20 évvel ezelőtt 830 000 m² zöldfelületet üzemeltetett az önkormányzat, ez napjainkra 1,3 millió m²-re növekedett. A közterületi fák száma 20 ezer volt, ma meghaladja a 31 ezret. 59 játszótérről, 51 parkról, 500 szabadtéri játszóeszközzel, 24 saját fenntartású fitneszteréren közel 200 fitneszeszközzel gondoskodik folyamatosan az önkormányzat, hogy színvonalas ellátást biztosítson az itt élőknek a szabadidő minőségi eltöltéséhez.

A XIII. Kerületi Önkormányzat az elmúlt években bizonyította, hogy a környezetvédelmi szempontok érvényesítése megjelenik az önkormányzati döntéshozatal valamennyi szintjén. A rövid, közép és hosszútávú tervek, az ágazati programok mind hangsúlyosan foglalkoznak a környezeti szempontokkal. A Képviselő-testület által elfogadott korábbi környezetvédelmi-fenntarthatósági programok, klímastratégiák, a közterületek üzemeltetésével és fejlesztésével foglalkozó Angyalzöld programok által megfogalmazott feladatok és azok teljesítéséről szóló beszámolók visszaigazolják a XIII. kerület elkötelezettségét a környezetvédelem iránt. A 2023-2029. évekre vonatkozó Környezetvédelmi Program ezt a szemléletet viszi tovább.

[Kapcsolódás más tervezési dokumentumokhoz](#)

Országos és fővárosi kapcsolódási pontok

Nemzeti Környezetvédelmi Program 5 (2021-2026) ¹

Magyarország környezetpolitikai céljainak és intézkedéseinek átfogó keretét a 2026-ig szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program 5. változata tartalmazza, amelyben Magyarország alapvető környezetvédelmi célkitűzései, feladatai és eszközei kerültek elfogadásra. Stratégiai céljai: az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata. Az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése, a környezetbiztonság javítása. Horizontális céljai a társadalom környezettudatosságának növelése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási képesség erősítése. A kerületi környezetvédelmi programnak a fenti stratégiai célok megvalósulását kell szolgálnia, kiegészülve a környezeti állapotértékelés, helyzetértékelés során feltárt, helyi szinten szükséges beavatkozásokkal.

¹ <https://kornyeztvedelem.hu/sites/default/files/media/docs/nkp-5.pdf>

Budapest Környezetvédelmi Programja 2021-2026.²

A fővárosi program a legjelentősebb fővárosi környezeti problémák megoldására, illetve a további kedvezőtlen környezeti helyzetek javítására tartalmaz intézkedési javaslatokat. A program 5 átfogó célkitűzést fogalmaz meg: egészséges, biztonságos környezet biztosítása, természeti tőke védelme, növelése, fenntartható erőforrás-gazdálkodás megteremtése, környezetbarát városirányítás, városfejlesztés megvalósítása, környezettudatosság erősítése. A célok környezeti elemekre, rendszerekre, illetve szektorokra irányuló 19 beavatkozási szakterületet tartalmaznak.

Budapest Környezeti Állapotértékelése 2022³

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 12.§ (3) bekezdése szerint a környezet védelme érdekében a települési önkormányzat (Budapesten a Fővárosi Önkormányzat is) illetékességi területén elemzi, értékeli a környezet állapotát és arról tájékoztatja a lakosságot. Az állapotértékelés a legfontosabb budapesti jellemzőket foglalja össze, figyelemmel a települési környezetvédelmi programalkotás kötelező és ajánlott szakterületeire. A kerületünkre vonatkozó adatokat felhasználtuk a helyi értékelés során. A helyi programban érintett egyes környezeti elemeknél/egyéb hatótényezőknél figyelembe vesszük az egyéb, országos, fővárosi releváns programokat, terveket, stratégiákat.

A települési környezetvédelmi programhoz kapcsolódó helyi programok

Lendületben 2.0 – Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat ciklusprogramja (2019-2024)

A program a XIII. Kerület társadalmi, környezeti, gazdasági célrendszerét és eszközrendszerét 2024-ig meghatározó alapidokumentum. Feladata, hogy az elfogadott alapelvek mentén, a főbb beavatkozási pontok azonosításával, stratégiai célok kijelölésével középtávon meghatározza az önkormányzat feladatait. A dokumentum egyben az önkormányzat gazdasági programja is. A „zöld és tiszta kerület” fejezetben került megfogalmazásra a környezeti ártalmak, különösen a levegő szennyezése és a zaj okozta gondok enyhítése, a zöldfelületek nagyságának bővítése és a tisztább közterületek megteremtése, parkok és játszótérek igényesebb üzemeltetése. A „harmóniában a környezettel” fejezetben szerepel a környezetvédelmi, fenntarthatósági szempontok, önkormányzati döntéshozatalba történő beépítése. A társadalom és a szociális, ökonómiai és ökológiai felelősség harmonikus egységének biztosítása. Ennek érdekében a társadalmi és egyéni felelősség erősítése a környezettudatosság, a klímavédelem és fenntarthatóság terén.

XIII. kerületi Klímastratégia 2020-2024

A 2020. októberében a Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat Klímastratégiája (2020-2024) című dokumentum (a továbbiakban: Klímastratégia) elfogadásával döntött a Képviselő-testület a kerületi klímastratégia megújításáról. A Klímastratégia a korábbi stratégia végrehajtásának tapasztalatait felhasználva, a Klímabarát Települések

²http://budapest.hu/SiteAssets/Lapok/2020/budapest-kornyeztvedelmi-programja/Honlapra_BKP_2021_2026.pdf

³ https://budapest.hu/Documents/BKAE/2022/BKAE_2022_egyseges_szerkezetben_honlapra.pdf

Szövetsége által kidolgozott ajánlás alapján készült, a kerület környezeti állapotának részletes elemzéséből kiindulva határozza meg a jövőképnél megfelelő állapot eléréséhez szükséges teendőket. A XIII. kerület Klímastratégiájának célja, hogy feltárja azokat a helyben várható hatásokat, amelyek a klímaváltozás közvetlen vagy közvetett következményeként felléphetnek az egyes szektorokban és ezek elhárítására olyan reális, megvalósítható célokat és intézkedéseket állítson fel, amelyek hatékonyan szolgálják a felkészülést, a változó feltételekhez való alkalmazkodást és egyúttal a kerület más fejlesztési céljaival is összhangban vannak.

AngyalZÖLD 3.0 2020-2024. Stratégia⁴

Az AngyalZÖLD 3.0 – 2020-2024 program küldetése, hogy megteremtse az épített és természeti környezet harmóniáját, valamint meghatározza azokat a fejlesztési irányokat, melyek segítségével az emberek életminőségét javító, a közösség igényeihez folyamatosan alkalmazkodó, a klímaváltozás kihívásaira reagáló, a biológiai



sokféleséget kialakító, smart megoldásokkal is felvértezett, akadálymentesített közterületi és zöldhálózati rendszer kialakítása és működtetése válik lehetővé. A stratégiai feladatok környezetgazdálkodási, közútkezelési és parkolási témák szerint rendszereződnek. A szervezeti integráció megteremti a háttérét annak, hogy az Önkormányzat közterületekkel kapcsolatos üzemeltetési és fejlesztési feladatai, valamint az ezeken túlmutató önként vállalt feladatok integrált szemlélet mentén és összhangoltan valósuljanak meg.

Hosszú távú Fejlesztési Koncepció



A XIII. kerületben a fejlesztési koncepció nem előzmények nélküli, az 1990-es évek közepén elkészült az első Településfejlesztési koncepció, amit 2013-ban követett a XIII. Kerület Hosszú távú Fejlesztési Koncepciója, amely az értékekre építve a kerület adottságait figyelembe véve, elemezve a folyamatokat, tematikusan, szakáganként foglalta össze a fejlesztések fő irányait. A Koncepciót 2019-ben vizsgálta felül a Képviselő-testület és megállapította, hogy az abban foglaltak aktuálisak. A Koncepció a gazdasági, társadalmi, környezeti és városépítészeti helyzetelemzést és a fejlesztési stratégia céljait, javaslatait tartalmazza. A legfőbb üzenetek a „kompakt város”, a településszerkezeti kapcsolatok fejlesztése és a „policentrikus város”. A városépítészeti célok és javaslatok között hangsúlyosan megjelenik az

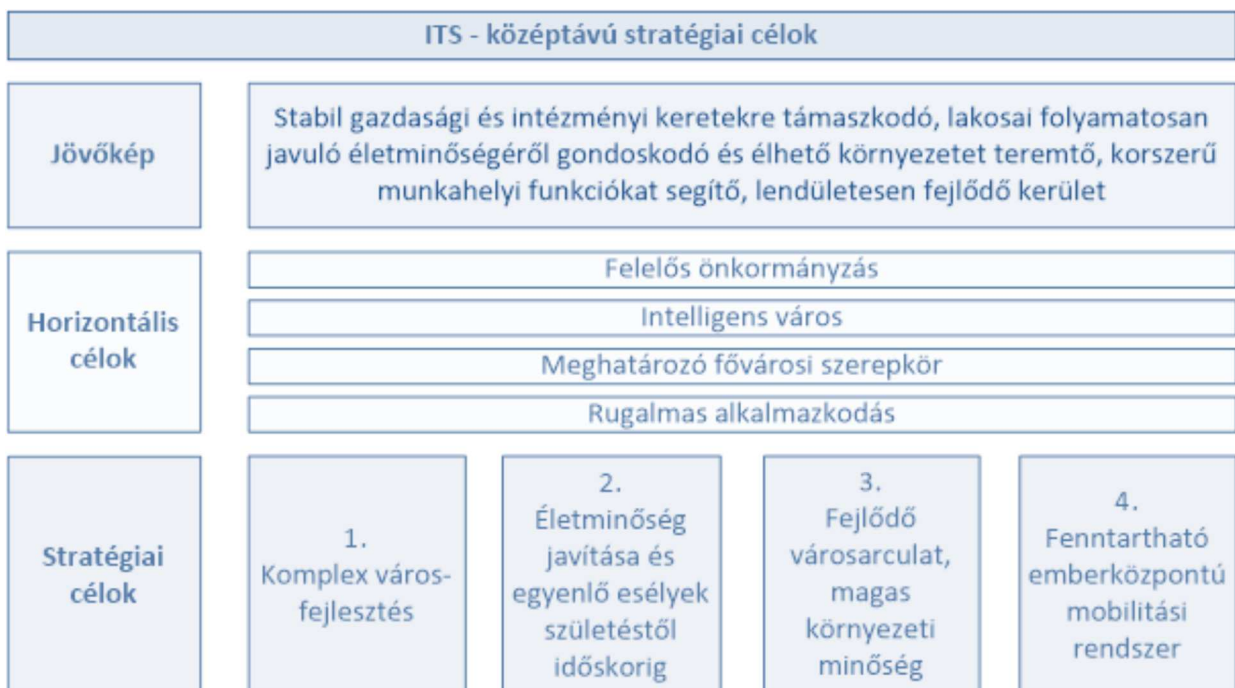
⁴ <https://kozoszolgaltato.bp13.hu/wp-content/uploads/2022/10/AngyalZOLD-3.0-2020-2024.pdf>

energiagazdálkodás, a közlekedés témaköre, a zöldfelület fejlesztési célok és javaslatok között a Duna menti zöld tengely fejlesztése, a Rákos-patak menti zöld tengely fejlesztése, a lakótelepi zöldfelületi rehabilitáció, a barnamezők zöldfelületi rendszerének fejlesztése, a közterületi és zöldfelületi rehabilitációs lépések Újlipótvárosban.

Integrált Településfejlesztési Stratégia



A 2016-ban elfogadott és 2020-ban felülvizsgált Integrált településfejlesztési stratégia (ITS) célja, hogy integrált, területeken és a szakágakon átívelő szemlélet mentén, egy középtávú fejlesztési időszakra kijelölje a kerület fejlesztési elképzeléseit. Az ITS területi és ágazati szempontból is integrált megközelítést alkalmaz: területi spektruma túlmutat az adminisztratív kerülethatárokon, szellemisége felülemelkedik az ágazati kötöttségeken. Az ITS középtávon jelöli ki az elérendő fejlesztési célokat, valamint az integrált megvalósításukat szolgáló beavatkozások körét, azok eszközeit. Az ITS célja, hogy a stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő 5-7 éves időtávlatban a városfejlesztési tevékenységek eredményességét.



Kerékpáros Koncepció 2.0

Önkormányzatunk 2011 novemberében készítette el a XIII. kerület kerékpáros közlekedés fejlesztésének fő céljait és részleteit tartalmazó koncepcióját, mely az akkori viszonyokra és közlekedési adottságokra tekintettel átfogóan határozta meg a kerékpáros közlekedés középtávú fejlesztésének irányát. A 2022-ben elfogadott új Kerékpáros Koncepció a XIII. kerület kerékpáros közlekedés fejlesztésére vonatkozó legfontosabb szempontokat és a további fejlesztésre vonatkozó javaslatokat fogalmazza meg a 2022 és 2027 közötti időszakra. A koncepció célja az, hogy a kerékpáros közlekedés részarányának növelését akadályozó tényezők kezelésére, hatásuk csökkentésére vagy megszüntetésére adjon szakmailag megalapozott stratégiai fejlesztési javaslatokat.

Újlipótvárosi Mobilitási Terv

Újlipótváros Budapest meghatározó multikulturális városrésze. A mobilitási terv által megfogalmazott akcióterületeken (forgalmi viszonyok rendezése, biztonságos és kényelmes gyalogosfelületek kialakítása, kijelölt gyalogátkelőhelyek kialakítása, lakossági várakozási hozzájárulások rendszerének felülvizsgálata, a kiadási feltételek módosítása, kerékpáros közlekedés, mikromobilitási pontok tervezése és kijelölése, zöldterület növelése) jelentős eredményeket sikerült elérni az elmúlt években. Az intézkedések a Környezetvédelmi Program céljainak elérését is szolgálták.

Állatvédelmi Program

A program célja az állatokkal kapcsolatos ismeretek elmélyítése, az állattartással járó felelősség tudatosítása, ezen keresztül az állattartó és nem tartó lakosság közötti konfliktusmentes együttélés feltételeinek erősítése, a közterületet használók közötti konfliktusok csökkentése. Tekintettel arra, hogy a témával külön program foglalkozik, így a környezetvédelmi programban már nem jelenik meg ez a terület.

Környezeti elemek állapota, helyzetértékelés

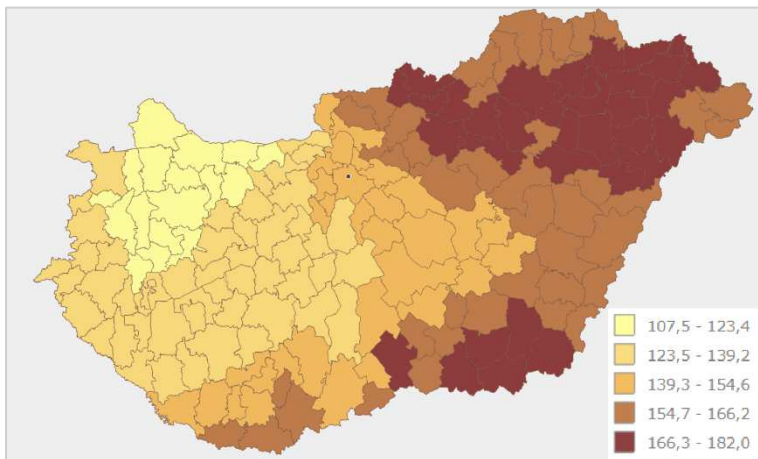
Klimatikus viszonyok

A Föld 520 városának éghajlatát vizsgáló kutatás⁵ a klímaváltozás várható hatásait azzal szemléltette, hogy 2050-re Budapest éghajlata olyanná válik, mint amilyen jelenleg az ausztrál főváros, Canberra időjárása, a mai Budapest klímáját pedig Stockholm, Svédország fővárosa „örökli”. A változás megfelel annak, mintha 1000 km-rel közelebb költöznénk az egyenlítőhöz: emelkedik a hőmérséklet és csökken a csapadék.

A folyamat a meteorológiai adatokban is tükröződik: Budapest éves középhőmérséklete 1,45 Celsius-fokkal emelkedett 1900 és 2021 között, a növekedés különösen 1981 óta jelentős.

Budapesten a forró napok (35 °C feletti csúcshőmérsékletű napok), a trópusi éjszakák (a minimumhőmérséklet 20 °C felett marad) és a hóhullámok (a napi középhőmérséklet legalább három napig eléri a 27 °C-ot) gyakorisága tovább nő a következő évtizedekben, ami kihívást jelent a társadalom egészségi állapotának megőrzése szempontjából.

Leginkább az idősek, a kisgyermekes és a krónikus betegségben szenvedők számára



Többlethalálozás változása (%) 2021-2050 (forrás: NATÉR)

lehetnek veszélyesek ezek a szélsőséges hőmérsékletek, ami növeli a sürgősségi kórházi betegfelvételek számát és a halálozási arányt. Az egészséges szervezetű embereket is megviselik az extrém magas hőmérsékletek. Különösen ha az éjszakák sem hoznak enyhülést. 2021-ben 28 trópusi éjszakánk volt. Ez több, mint kétszerese az 1981-2010-es időszak 13-as átlagának.

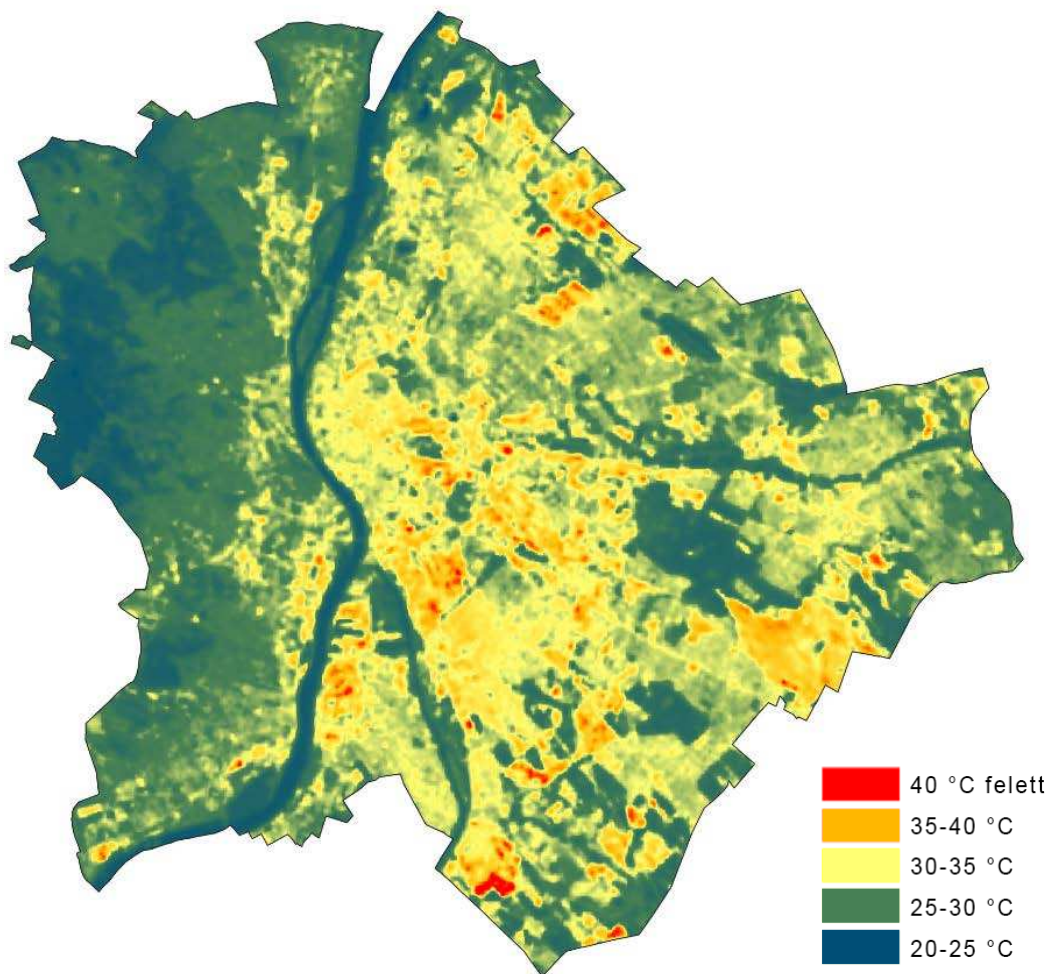
A hőmérsékleti skála másik végén is jelentős változások történnek. A 0 °C-ot meg nem haladó minimumhőmérsékletű napok száma csökken. 1901 és 2020 között 12 nappal csökkent a fagyos napok száma. A legtöbb ilyen nap 1940-ben volt (102), míg a legkevesebb 2014-ben (22). A 2021-es év 50 fagyos napja 11 nappal volt kevesebb az 1981-2010-es időszak átlagnál. A téli hidegek visszaszorulása nemcsak a fehér karácsonyok ritkulását eredményezi, hanem például a károsnak tekintett élő szervezetek (szúnyogok, kullancsok, allergén gyomok) áttelelését is elősegíti.

A városi környezetben az emelkedő hőmérséklet hatása fokozódik a városi hősziget jelenség miatt. Ennek okai a sűrű beépítettség és napsütésben jobban felmelegedő burkolt felületek magasabb aránya, amelyek miatt a városi területek hőmérséklete több

⁵ <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0217592>

fokkal magasabb, mint a külső, zöldfelületekben gazdagabb területeken. Mivel a burkolt felületekről a csapadék elfolyik, a párolgás sem mérsékli a felmelegedést, melyet az emberi tevékenységekből (például a klímaberendezések használatából) eredő hő kibocsátás fokoz.

Budapest 2022. évi környezeti állapotértékelésében szereplő alábbi ábra egy átlagos nyári nap felszínhőmérsékletein mutatja be a hősziget hatást. Az erdős területeken a felszín 20-25 °C-os, a belvárosban 35 °C-os, a legmagasabb felszínhőmérsékletű területeken akár 40 °C-os is lehet. A hősziget jelenség leginkább a pesti belváros területén érezteti hatását, ugyanakkor jól kivehetők az alacsonyabb hőmérsékletű parkosított területek.



Budapest felszínhőmérséklete egy átlagos nyári napon, 2021. június 26-án (forrás: Budapest Környezeti Állapotértékelése 2022 - Sentinel Hun EO Browser)

Budapesten évente átlagosan 516 mm csapadék hullik, ezen belül a legesősebb május-júniusi, november-decemberi időszakok, és a legszárazabb február-márciusi, szeptember-októberi hónapok csapadékmennyisége között a különbség nagyjából kétszeres. A július-augusztusi időszak gyakran aszályos a magas átlaghőmérséklete miatt bekövetkező nagy párolgási veszteség miatt.

Az éghajlatváltozás hatása a csapadék mennyiségének csökkenésében, illetve eloszlásának egyenetlenebbé, szélsőségesebbé válásában érhető tetten.

Egyre gyakoribbak a felhőszakadások, melyek során néhány óra alatt akár egyhavi csapadékmennyiség lehullik. A hirtelen nagy mennyiségben lezúduló eső a csatornarendszer túlterhelésével városi környezetben villámárvizeket okozhat, melyek az épületekben, infrastruktúrában, járművekben okozott kár mellett a közlekedést is akadályozhatják, illetve személyi sérüléseket okozhatnak. Még nagyobb veszélyt jelentenek a nyári kánikulában kialakuló jégesők.

A napi 1 mm-t meg nem haladó csapadékú, egybefüggő száraz napokból álló leghosszabb időszak a XX. században az 1997. év 70 napos szárazsága. Az 1900 és 2021 közötti időszakban 7 nappal növekedett az egymást követő száraz napok maximális száma.

Levegőminőség

Budapest levegőtisztaság védelmi besorolását a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet 1. számú melléklete a légszennyezettség mértéke alapján a zónák típusait állapítja meg.

A XIII. kerület és környezete a „Budapest és környéke” agglomerációba (1. zónacsoport) tartozik.

A térség légszennyezettségi zóna besorolása

Zónacsoport a szennyező anyagok szerint						
Zóna megnevezése	KSH kód	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM ₁₀	Benzol
1. Budapest és környéke	Budapest XIII. ker.: 24299	E	B	D	B	E
Zóna megnevezése	Talajközeli ózon	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	PM ₁₀ benz(a)-pirén (BaP)
1. Budapest és környéke	O-I	F	F	F	F	B

ahol a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet. 5. melléklete alapján:

- B csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szintre vonatkozó határértéket és a tűrőhatárt, az 1. melléklet 1.1.4.1. pontjában foglalt táblázat 3-6. sorában szereplő anyagok esetén a célértéket meghaladja. Ha valamely légszennyező anyagra tűrőhatár nincs megállapítva, de a területen e légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szint meghaladja a határértéket, illetve az 1. melléklet 1.1.4.1.

pontjában foglalt táblázat 3–6. sorában szereplő anyagok esetén a célértéket, a területet ebbe a csoportba kell sorolni.

- C csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték és a tűrőhatár között van.
- D csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték, az 1. melléklet 1.1.4.1. pontjában (Egyes rákkeltő légszennyező anyagok) foglalt táblázat 3–6. (arzén, kadmium, nikkel, 3,4-Benz(a)pirén) sorában szereplő anyagok esetében a célérték között van.
- E csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.
- F csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.
- O-I csoport: azon terület, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket.

Ahogy azt a zónabesorolás mutatja, a kerület levegője nitrogén-oxidokkal és szálló porral szennyezett (B kategória), így e szennyezőanyagok tekintetében várható a határérték túllépése, míg kén-dioxiddal és szén-monoxiddal gyengén szennyezett (E és D kategória), tehát e komponensek várható koncentrációja a környezeti levegőben nem haladja meg a határértéket.

A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet 1. mellékletében szereplő levegőterheltségi szint egészségügyi határértékeket és a 2. mellékletben lévő tervezési irányértékeket a releváns komponensekre az alábbi táblázat tartalmazza.

A légszennyező anyagok egészségügyi határértékei és tervezési irányértékei

Légszennyező anyag	Határérték, µg/m ³			Megengedett túllépések száma	
	Egyórás	24 órás	Éves	Egyórás	24 órás
Nitrogén-dioxid	100	85	40	18	-
Nitrogén-oxidok (NO ₂ -ben)	200	150	-	-	-
PM ₁₀ szálló por	-	50	40	-	35

Budapest levegőjének minőségét az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) fővárosi állomásai vizsgálják. A XIII. kerületben egy állomás található, a Dózsa György út 53. szám alatti Honvéd Sporttelepen üzemelő „városi háttér” típusú állomás. Ennek műszerei a levegő nitrogén-oxid- (NO, NO₂, NO_x, szénmonoxid- (CO) és szálló por tartalmát mérik (PM₁₀ és PM_{2,5}).

A XIII. kerületi Honvéd Sporttelep mérőállomás adatai

- PM₁₀: egy napi (a 24 db egyórás átlagok átlaga) adatai alapján a 90,4 percentilis eredményei
- PM_{2,5} esetében éves átlagos koncentráció,
- NO_x esetében az órás átlagkoncentrációk évenkénti 99,8 percentilise – magyarországi határértékhez hasonlítva.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PM ₁₀	58	51	60	61	54	n.a.	n.a.	n.a.	53	n.a.	49	40	41	40
PM _{2,5}	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	15	15
NO _x	118	117	125	143	130	119	n.a.	120	n.a.	n.a.	113	116	99	-

A jobb érthetőség érdekében a táblázat „European Air Quality Index” megjelenítésén alapul. A határértéket meghaladó értékeket vörös mezőbe írt fehér számjegyek mutatnák (a Honvéd Sporttelep állomás esetében ilyen nincs), a követelményeknek még éppen megfelelő, vagy kis mértékben meghaladó értékek celláit narancssárga, míg az egyre kedvezőbb értékeket sárga, világos zöld, majd kék szín jelöli fekete számjegyekkel.

A Budapestre vonatkozó értékelés alapján legnagyobb problémának a nitrogén-dioxid szintje tekinthető, ugyanakkor az Európai Környezetvédelmi Ügynökség értékelése szerint a fő problémát a magas aeroszol (szálló por - PM₁₀, PM_{2,5}) szennyezettség jelenti. Az eltérés alapvetően a szigorúbb hazai nitrogén-dioxid határérték-követelményből adódik.

Az ENSZ Egészségügyi Világszervezete (WHO) 2021-ben új levegőminőségi ajánlásokat tett közzé, melyek határértékei lényegesen szigorúbbak, mint a jelenleg az EU-ban és így Magyarországon is alkalmazottak. Míg a korábbi ajánlás alapján az EU lakosságának 34%-a, az új ajánlás szerint a népesség 97%-a nem megfelelő levegőminőségnek van kitéve.

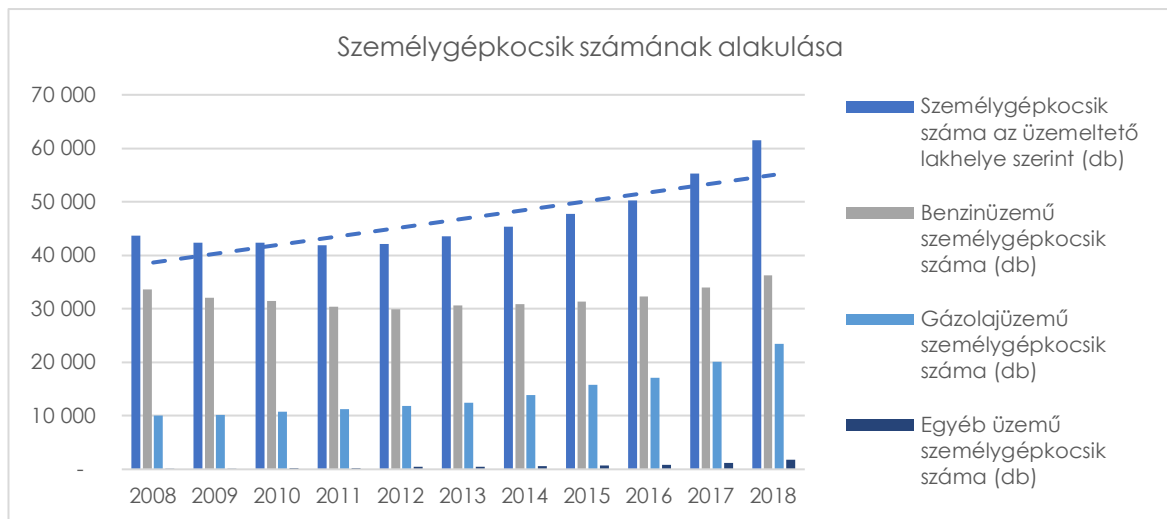
Budapest Környezeti Állapotértékeléséből származó fenti táblázat alapján látható, hogy a mérési adatok erősen hiányosak, de javuló tendencia ezekből is kiolvasható. Az állomás által szolgáltatott adatok annak elhelyezkedése és jellege miatt egyébként sem adhatnának átfogó képet a XIII. kerület levegőminőségéről, ezért Budapest egészének levegőminőségére vonatkozó megállapításokat célszerű tenni, annak figyelembevételével, hogy a lokális levegőminőség jelentősen eltérhet.

Budapesten a PM_{2,5} aeroszol (kisméretű szálló por) mérési eredmények eddig minden értékelhető mérőponton megfeleltek a vonatkozó EU-s irányelvnek, így a magyarországi jogszabályoknak is. A PM₁₀ aeroszokra (szálló porra) vonatkozó összes EU-s követelmény 2020 óta minden mérőponton maradéktalanul teljesült, ugyanakkor annak benz(a)-pirén (BaP) tartalma rendszeresen meghaladta a vonatkozó határértékeket. A talajközeli ózon (O₃) szintje jellemzően a peremkerületi állomásokon lépte túl a határértéket. A nitrogén-dioxid (NO₂) esetében – a lassan javuló tendencia mellett – még csak 2020-ban fordult elő, hogy valamennyi mérőponton teljesült az éves átlagkoncentráció-követelmény. A többi vizsgált

légszennyező anyag esetében nincs, vagy kevésbé jelentős a probléma, többnyire teljesülnek a levegőterheltségi szintre vonatkozó határértékek.⁶

Mint általában a nagyvárosok levegőminőségét, a XIII. kerületét is leginkább a közlekedésből és a lakossági tüzelőanyag-felhasználásból (döntően fűtésből) származó szennyezőanyag-kibocsátás, kisebb mértékben az ipari emisszió és a környező területekről származó levegőterhelés, nem utolsó sorban pedig az időjárási körülmények határozzák meg.

Ahogy az a főváros egészéről elmondható, úgy a XIII. kerületben is a fő közlekedési útvonalak (a bevezető és a kerületen áthaladó „városi autópályák”: a Váci út és a Róbert Károly körút) mentén a nappali fő forgalmat lebonyolító órákban lehet számítani az egészségügyi határértékek túllépésére, amit a manuális mérőállomás adatai is alátámasztanak. A fő közlekedési útvonalaktól távolodva azonban csökken a szennyezőanyagok koncentrációja.



Személygépkocsik számának alakulása 2008-2018 (Forrás: KSH)

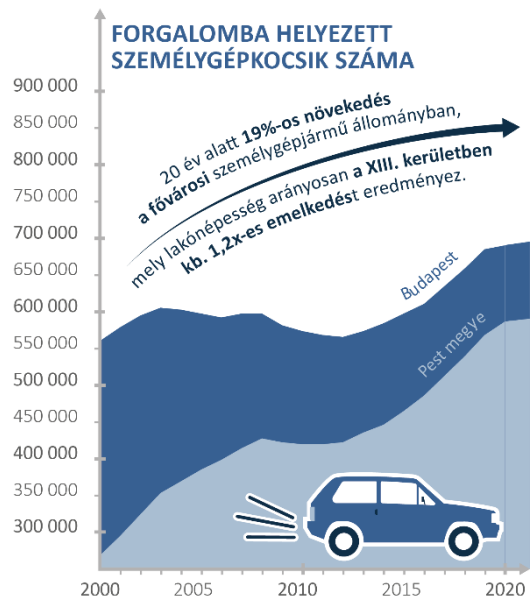
A XIII. kerületi utak forgalomtechnikai kezelése fővárosi feladat, a forgalomtechnikai kezelő a főváros egész területén a Budapest Közút Zrt.

Az Önkormányzat tulajdonosi és kezelői hatáskörében eljárva a XIII. Kerületi Közszolgáltató Zrt. a lakossági igényekhez a hatályos előírások adta keretek között adja az operatív forgalomtechnikai kezelői állásfoglalást. A forgalomtechnikai kezelői és stratégiai feladatok a BKK-hoz tartoznak.

⁶ Budapest Környezeti Állapotértékelése 2022

A lakossági igények képviselete és teljesítése érdekében az Önkormányzat részt vállal a forgalomtechnikai feladatok tervezésében és kivitelezésében, például a parkolási rend megváltoztatásával Újlipótváros több helyszínén (például a ferde parkolósávokat az utcaszakaszok között váltott oldalon történő elhelyezésével), vagy sebességszabályozó párnák kihelyezésével. Az átmenő forgalom minimalizálása és a forgalomcsillapítás lehetősége érdekében folynak az egyeztetések a Budapest Közút Zrt.-vel a megengedett legnagyobb sebesség csökkentéséről is.

A Smart parkolási rendszer részeként 850 szenzor mutatja a parkolóhelyek valós idejű foglaltságát Újlipótvárosban, a Szent István park és a Victor Hugo utca – Tátra utca – Szent István körút – Tátra utca által határolt területen, jelentősen redukálva a belvárosban lévő gépjárművezetők parkolásra szánt idejét, csökkentve a károsanyag kibocsátást és a belváros forgalmát is.



Az elmúlt három évben a XIII. kerületi Önkormányzat tulajdonában álló közterületeken 206 mikromobilitási pont (a továbbiakban: mmp) telepítése történt meg annak érdekében, hogy rendezett és kényelmes lehetőséget tudjunk biztosítani a kerékpárok és elektromos rollerek tárolására. 38 helyszínen alakítottunk ki fix pontot, mely megfelel a főváros minden kerületében alkalmazott megoldásnak – zöld burkolati jellel és információs táblával jelzett, kerékpártárolókkal kiegészített pont –, míg 168 helyszínen 1,5 méter x 1,5 méter nagyságú, fehér roller piktogrammal jelölt, „virtuális” mmp található közterületeinken. Ezen felül a kerületünk közigazgatási területén belül a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló közterületeken további 33 mmp található.

A helyszínek kiválasztásánál elsődleges szempont volt, hogy egy mmp belvárosi környezetben maximum 1-2 perc sétával elérhető legyen és segítse a rugalmas, közösségi közlekedéssel kombinált utazásokat. További szempont volt, hogy a lehető legkevesebb számú parkolóhely megszüntetésével járjon és a gyalogos közlekedést ne akadályozza.

A közlekedési eredetű légszennyezés csökkentésének egyik legfontosabb módja a nem motorizált közlekedés feltételeinek magas színvonalú biztosítása. A kerületben a biciklis úthálózat kiépítettsége megfelelő, más útvonalakon is biztosított a kerékpározás lehetősége (kerékpáros sávok, nyomvonalak, egyirányú utcák megnyitása a kétirányú kerékpáros forgalom előtt).

A közterületi kerékpártámaszok kihelyezését az Önkormányzat a Magyar Kerékpárosklubbal történt egyeztetés, valamint a lakossági igények figyelembevételével végzi. Korábban a kerületünkben három helyszínen volt közterületi kerékpárpumpa, melyeket a Fővárosi Önkormányzat üzemeltet. Ezt a három helyszínt kiegészítve határoztuk meg a lehetséges új telepítési helyszíneket. A helyszínek kiválasztásakor figyelemmel voltunk az adott helyszínen rendelkezésre álló helyre, a meglévő kerékpáros infrastruktúrához történő igazodásra és arra, hogy a telepítéseket követően az egész kerület lefedett legyen az eszközökkel.



A kerékpáros infrastruktúra nyomvonala (2021. évi állapot)

A közlekedési eredetű légszennyezés szempontjából legkedvezőbb terület a Duna-part, ahol a folyam mentén természetes úton áramlik be tisztább levegő a városon kívüli területekről. Lokális problémát jelent az Újpesti rakpart előtt veszteglő hajók okozta levegőterhelés. Amennyiben a kikötött hajó üzemeléséhez szükséges áramellátás a partról nem biztosított, azt saját generátorral szükséges előállítani. A hajók műszaki állapota és a közlekedési hatóságtól kapott tájékoztatás alapján korszerűsítésük csak hosszabb távon lehetséges. Levegőterhelésük és zajkibocsátásuk számos lakossági panasz kiváltói, jelentős terhelést okoznak ezen a több szempontból is kiemelt jelentőségű területen. A megoldást egyik oldalról a kikötőhelyek műszaki fejlesztése, másik oldalról a kikötőhelyek számának csökkentése jelentheti.

Városrészünkben jelentősebb helyhez kötött légszennyező pontforrás a Budapesti Erőmű Zrt. Révész Fűtőmű üzemelésének megszüntetése óta nincs.

Átmeneti és lokális szennyezést okoznak a jelentősebb építkezések és különösen a bontási tevékenységek, melyek „kiporzása” nem tévesztendő össze a szállópor-szennyezéssel. A porképződés megelőzésére vonatkozó kötelezettségek teljesítését a kerületi Közterület-felügyelet ellenőrzi részben lakossági bejelentések alapján, részben hivatalból eljárva, együttműködve a Polgármesteri Hivatal Igazgatási Osztályával.

A XIII. kerület levegőminőségével kapcsolatos intézkedések szempontjából lényeges, hogy Budapesten a Fővárosi Közgyűlés hatáskörébe tartozik a szmogriadó terv és a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó egyes sajátos, valamint az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályok megállapítása. A Budapest Főváros szmogriadótervéről szóló 69/2008. (XII. 10.) Főv. Kgy. rendelet tiltja az avar és zöldhulladék égetését a főváros területén, azonban a szabadidős célú tűzgyújtás (tábortűz, grillezés) nem tiltott, ez pedig „kiskaput” jelent a kerti hulladék elégetéséhez.

A 2021. évi Közösségi Költségvetés felhasználására vonatkozó javaslatok jelentős része közvetlenül, vagy közvetve a kerület környezeti állapotának javítására vonatkozott, és a legtöbb szavazatot kapott javaslatok között szerepelt a „lakossági levegőminőség-mérő szenzorok beszerzésére pályázat kiírása” elnevezésű ötlet. Az eszközök beszerzése és levegőminőség-mérő szenzorokból álló mérőhálózat kialakítása a Sensor.Community hálózatába, valamint a Levegő Munkacsoport a „Mérj velünk!” (<https://merj-velunk.hu/>) programjába integrálódva valósult meg. Ebben a rendszerben jelennek meg az Egyesített Óvoda tagóvodáinak többségében felszerelt levegőminőség-mérő szenzorok adatai is. A levegőminőséggel és a szenzorokkal kapcsolatos információk beépültek a tagóvodák nevelési programjába, így a gyermekek szemléletformálását szolgálják.

Hazánkban közel 2,5 millió ember szenved allergiás, azon belül – az NNK becslése szerint – gyakorlatilag egymilliónyi pollenallergiás megbetegedésben. Az allergia megnehezíti a mindennapokat, a kellemetlen szem- és orrtünetek, illetve a nehézlégzés befolyásolja lelki egészségünket. Az orvosi szakirodalom egyértelműen bizonyítja a pollenek allergizáló hatását, a legtöbb tünetet a parlagfű pollenje váltja ki.

A magasan elhelyezett pollencsapdák által gyűjtött minták jól reprezentálnak egy kb. 50 km sugarú körrel lehatárolt területet, ugyanakkor a mintavételeket az egyes állomások környezetének beépítettsége, növényzete, valamint a csapdák közvetlen környezetében előforduló növényfajok is befolyásolhatják.

A nagyvárosi környezetben lévő budapesti pollencsapda (IX., Albert Flórián út 2-6.) esetében naponta végeznek mintavételt és adatszolgáltatást.

Az éves pollenszámok megoszlását tekintve megállapítható, hogy 2020-ban:

- legnagyobb arányban a fajok pollenszáma volt jelen a levegőben (Budapesten 61%);
- a parlagfű összpollenszáma a magyar nagyvárosokban átlagosan 13%, Budapesten 12%;
- parlagfű allergén hatása súlyosabb, mint a fajoké.

A biológiai eredetű levegőterhelés terén a legnagyobb problémát az Észak-Amerikából behurcolt, inváziós gyomfaj, a parlagfű okozza. A Budapesten tapasztalható magas pollenkoncentráció döntően a főváros környéki területekről származik; a kerületen belüli források jelentősége kicsi, de ezek teljes megszüntetésére kell törekedni. A XIII. Kerületi Közszolgáltató Zrt. feladata az önkormányzati kezelésben lévő közterületeken és önkormányzati tulajdonú telkeken lévő zöldfelületek kaszáltatása, ami az allergén gyomok terjedésének megakadályozását szolgálja.

Az allergia szempontjából veszélyt jelentő porzós virágok jelennek meg július első felében, majd július végétől megindul a pollenszóródás, mely még ősszel is tart, és amely során a virágpór a légáramlatokkal akár száz kilométerre eljuthat. Az egyre hosszabbá váló vegetációs időszak és a téli fagyok visszaszorulása kedvez a gyomnövények terjedésének, és az „allergiaszezont” meghosszabbítja.

Napjaink egyik legnagyobb kihívása az energiatárolás. A XIII. kerületi Önkormányzat sok intézményt, épületet fenntartó önkormányzat, ezért különösen fontos, hogy az általa üzemeltetett ingatlanok korszerűek, energiatárolóak legyenek. Az önkormányzat eddig is kiemelten kezelte intézményei, telephelyei energetikai korszerűsítését, fejlesztését. Évekkel ezelőtt komoly lépéseket tettünk az energetikai korszerűsítések területén, lényegesen csökkentve az önkormányzati ingatlanok energiafogyasztását és elősegítve a környezetvédelmi, levegőtisztasági szempontok érvényesülését.

A Képviselő-testület 2015. március 12-én fogadta el az intézményhálózat 2015-2024 időszakra vonatkozó 10 éves felújítási programját, melynek felülvizsgálatára az időarányos teljesítések alapján 2017-ben és 2019-ben sor került és 2026-ig kibővült a program. Az épületek energiafelhasználásának közel 40%-a fűtésre és a hűtésre fordítódik, a növekvő energiaárak mellett egyre fontosabb cél a megtermelt energia minél hatékonyabb felhasználása, illetve, hogy az intézményeket minél kevesebb energia felhasználásával lehessen üzemeltetni.

A 10 éves program alapján intézményfelújításra és beruházásra az elmúlt 8 évben az alábbi összegeket fordította a Képviselő-testület.

(adatok: br. E Ft)

Év	Felújítás	Beruházás	Összesen E Ft
2015	1 533 729	330 864	1 864 593
2016	948 889	967 377	1 916 266
2017	324 799	1 792 871	2 117 670
2018	1 677 044	1 107 215	2 784 259
2019	1 943 910	991 469	2 935 379
2020	1 326 231	1 156 802	2 483 033
2021	752 841	1 182 186	1 935 027
2022	1 150 890	6 252 648	7 403 538
Összesen:	9 658 333	13 781 432	23 439 765

Az ország első passzív ház minősítésű lakóépületét 2014-ben adtuk át, mely geotermikus energiával működő hőszivattyúkkal biztosítja a 100 lakásos épület fűtését. Ezt követően még három passzív jellegű önkormányzati lakóépületet építettünk: a Kartács utca 14. alatt egy 23 lakásos, a Jász utca 72. alatt egy 35 lakásos lakóépületet, valamint a Klapka Központot. Az ország első passzív minősítésű óvodáját 2016-ban adtuk át a Kassák Lajos utcában. A 16 csoportos, passzív minősítésű intézmény huszadannyi energiát fogyaszt, mint egy hasonló méretű, hagyományos technológiával épült óvoda.



A Polgármesteri Hivatal tetőzetére napelemes rendszert telepítettünk, mely segíti a Hivatal energiaellátását, csökkenti a vásárolt elektromos áram mennyiségét és az üzemeltetési költségeket.

A Gyöngyösi sétányon jelenleg épülő smart óvoda korszerű gépészeti rendszert kap, mely a külső időjárást figyelembe véve és folyamatosan monitorozva működteti az épület fűtési, hűtési, árnyékolási és világítási rendszereit. Az épület energiaellátása részben megújuló energiával, napelemek segítségével fog megvalósulni.

Minden intézményünk rendelkezik energiamegtakarítási intézkedési tervvel (EMIT). Ezek a dokumentumok elemzik az ingatlanok aktuális energetikai tulajdonságait, jellemzőit, egyben javaslatot tesznek az ingatlan energetikai korszerűsítésére.

Az energiaválságra reflektálva az energetikai felújítások tervezésével párhuzamosan üzemeltetői hatáskörben meghozható takarékosági tervet készített valamennyi intézmény. A 2019. 1-3., 10-12. hónapok és 2022. 10-12., valamint 2023. 1-6. hónapok energiafelhasználási adatait összehasonlítva megállapítható, hogy jelentős mértékű energia megtakarítást sikerült elérni, ugyanakkor az energiára fordított kiadások növekedtek a világpiaci árak drasztikus változása miatt. Az alábbi táblázatok az önkormányzati lakás-és helyiség ágazat, a Lehel Csarnok, a kulturális és sport ágazat összesített adatait tartalmazzák.

Fogyasztás:

Áram felhasználás (kWh)	2019.10. hó	2019.11. hó	2019.12. hó	2019.01. hó	2019.02. hó	2019.03. hó	2019.04. hó	2019.05. hó	2019.06. hó	ÖSSZESEN
		547 439	555 181	615 602	625 426	554 301	548 806	506 389	518 396	583 619
Gáz felhasználás (m ³)	2022.10. hó	2022.11. hó	2022.12. hó	2023.01. hó	2023.02. hó	2023.03. hó	2023.04. hó	2023.05. hó	2023.06. hó	ÖSSZESEN
		505 596	529 358	514 959	484 515	477 479	454 286	433 672	431 887	465 165
Távhő felhasználás (GJ)	2019.10. hó	2019.11. hó	2019.12. hó	2019.01. hó	2019.02. hó	2019.03. hó	2019.04. hó	2019.05. hó	2019.06. hó	ÖSSZESEN
		66 943	95 575	132 141	149 027	114 833	97 422	64 271	46 465	26 597
Távhő felhasználás (GJ)	2022.10. hó	2022.11. hó	2022.12. hó	2023.01. hó	2023.02. hó	2023.03. hó	2023.04. hó	2023.05. hó	2023.06. hó	ÖSSZESEN
		29 976	47 334	70 352	59 696	63 472	42 053	31 378	25 013	9 548
Távhő felhasználás (GJ)	2019.10. hó	2019.11. hó	2019.12. hó	2019.01. hó	2019.02. hó	2019.03. hó	2019.04. hó	2019.05. hó	2019.06. hó	ÖSSZESEN
		438	725	1 097	1 980	1 011	578	177	233	115
Távhő felhasználás (GJ)	2022.10. hó	2022.11. hó	2022.12. hó	2023.01. hó	2023.02. hó	2023.03. hó	2023.04. hó	2023.05. hó	2023.06. hó	ÖSSZESEN
		355	580	753	678	732	550	462	348	295

Kiadás:

Áram** felhasználás (bruttó E Ft)	2019.10. hó	2019.11. hó	2019.12. hó	2019.01. hó	2019.02. hó	2019.03. hó	2019.04. hó	2019.05. hó	2019.06. hó	ÖSSZESEN
		20 115	18 582	17 689	26 688	20 401	21 578	20 235	14 099	11 830
Gáz*** felhasználás (bruttó E Ft)	2022.10. hó	2022.11. hó	2022.12. hó	2023.01. hó	2023.02. hó	2023.03. hó	2023.04. hó	2023.05. hó	2023.06. hó	ÖSSZESEN
		26 325	24 861	23 389	48 843	60 188	68 036	56 573	45 890	76 679
Távhő*** felhasználás (bruttó E Ft)	2019.10. hó	2019.11. hó	2019.12. hó	2019.01. hó	2019.02. hó	2019.03. hó	2019.04. hó	2019.05. hó	2019.06. hó	ÖSSZESEN
		3 925	3 950	9 823	18 399	9 325	11 082	15 652	11 181	5 705
Távhő*** felhasználás (bruttó E Ft)	2022.10. hó	2022.11. hó	2022.12. hó	2023.01. hó	2023.02. hó	2023.03. hó	2023.04. hó	2023.05. hó	2023.06. hó	ÖSSZESEN
		4 735	3 499	10 578	2 699	12 582	16 503	112 162	49 245	13 609
Távhő*** felhasználás (bruttó E Ft)	2019.10. hó	2019.11. hó	2019.12. hó	2019.01. hó	2019.02. hó	2019.03. hó	2019.04. hó	2019.05. hó	2019.06. hó	ÖSSZESEN
		3 632	3 643	5 012	7 419	4 497	5 040	5 862	1 657	1 715
Távhő*** felhasználás (bruttó E Ft)	2022.10. hó	2022.11. hó	2022.12. hó	2023.01. hó	2023.02. hó	2023.03. hó	2023.04. hó	2023.05. hó	2023.06. hó	ÖSSZESEN
		3 413	5 094	3 682	33 148	25 201	19 476	41 214	12 722	40 602

A Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat által a kerületi társasházaknak és szövetkezeti lakóházaknak nyújtott visszatérítendő kamatmentes és vissza nem térítendő kamattámogatás pályázati feltételeit a Képviselő-testület rendeletben szabályozta. A támogatási konstrukció eredményeként 1995 óta 910 lakóépület 51 711 albetéte részesült támogatásban, amelynek eredményeként energetikai korszerűsítéseket is végrehajtottak a lakóközösségek.

Évszám	Támogatás összege	Generált teljes költség	Támogatott albetétek száma	Támogatott házak száma
1995	2 006 500 Ft	4 013 000 Ft	172	3
1996	3 054 459 Ft	6 108 918 Ft	101	4
1997	21 307 964 Ft	37 462 370 Ft	823	15
1998	15 184 157 Ft	22 799 786 Ft	617	13
1999	23 217 241 Ft	41 622 589 Ft	753	14
2000	21 089 761 Ft	31 702 983 Ft	567	12
2001	23 787 896 Ft	71 390 687 Ft	1 118	14
2002	26 622 428 Ft	49 756 468 Ft	1 006	16
2002-Panel	19 717 565 Ft	61 343 535 Ft	100	1
2003	48 122 406 Ft	94 013 974 Ft	1 615	19
2003-Panel	17 765 183 Ft	55 018 243 Ft	308	2
2004	38 275 290 Ft	83 969 044 Ft	1 054	14
2004-Panel	6 477 000 Ft	19 431 000 Ft	30	1
2005	26 278 216 Ft	50 148 217 Ft	707	9
2005-Panel	191 839 583 Ft	12 884 038 Ft	457	4
2006	41 253 269 Ft	67 677 856 Ft	1 003	18
2006-Panel	114 206 173 Ft	367 201 904 Ft	906	8
2007	30 458 952 Ft	51 162 787 Ft	745	19
2008	87 206 851 Ft	186 808 397 Ft	1 999	35
2008-Panel	48 420 371 Ft	244 568 734 Ft	187	2
2008-ÖKO	21 724 145 Ft	48 145 675 Ft	316	3
2009	97 864 300 Ft	219 339 370 Ft	2 048	42
2009-ÖKO	82 410 476 Ft	201 647 666 Ft	1 332	29
2010	120 415 710 Ft	239 398 351 Ft	2 523	54
2011	92 645 537 Ft	189 166 585 Ft	1 735	39
2012	202 628 000 Ft	365 111 000 Ft	3 353	66
2013	185 071 000 Ft	421 890 125 Ft	3 358	56
2014	79 676 000 Ft	143 103 000 Ft	1 231	32
2015	122 514 000 Ft	255 820 000 Ft	2 176	35
2016	257 339 266 Ft	613 702 169 Ft	2 378	43
2017	130 324 952 Ft	353 088 538 Ft	1 854	34
2018	193 810 124 Ft	411 696 340 Ft	3 248	53
2019	218 729 274 Ft	483 525 229 Ft	3 545	49
2020.	87 329 345 Ft	285 254 558 Ft	1 193	24
2021.	208 759 809 Ft	497 464 257 Ft	2608	43
2022.	215 999 043 Ft	689 296 237Ft	2336	48
2023. I. félév	195 419 099 Ft	623 778 098 Ft	2209	37
Összesen:	3 318 951 345 Ft	7 600 511 728 Ft	51 711	910

Épített környezet

A XIII. kerület hatalmas változáson ment át az elmúlt évtizedekben. A Főváros egyik legdinamikusabban fejlődő kerületeként a volt ipari területek helyét a korszerű, nemzetközi minőségű, környezettudatos épületek vették át. A korábbi rossz minőségű, gyakran komfort nélküli lakásokat magukba foglaló ingatlanok helyén fokozatosan jelennek meg az új építésű lakóépületek. Az önkormányzat intézményfelújítási programjának részeként folyamatosan újulnak meg a szociális, oktatási-nevelési, egészségügyi, közművelődési és sportlétesítmények. A passzív technológia és a megújuló energiaforrások alkalmazásával példát mutatunk a fejlesztők számára, és hozzájárulunk a globális felmelegedés káros hatásainak mérsékléséhez. Reagálva az energiaárak piacán jelentkező árrobbanásra az épületenergetikai programunk megvalósítását felgyorsítottuk.

A Váci úti irodafolyosón a teljes fővárosi irodaállomány negyede található, vonzza a meghatározó hazai és neves nemzetközi hírű fejlesztőket és bérlőket, a fővárosi irodakereslet 30%-a ide koncentrálódik. Az új építésű irodaépületeket a legmagasabb minőség jellemzi (A, A+ kategória). Napjainkban a beruházók a környezettudatos tervezésre, megvalósításra és működtetésre törekednek, megfelelnek a nemzetközi zöld minősítő rendszereknek (BREAM, LEED, DGNB, WELL).

A 2000-es években felfutott kerületi lakásépítés több, mint 13 000 új lakást hozott létre egy évtized alatt. A 2008-as gazdasági válság elhúzódó hatásokat váltott ki a lakásépítkezések terén. A 2010-es évek első felében az újonnan épített lakások száma alig haladta meg az 1000 db-ot, és a 2010-es évek második felében érzékelhető emelkedés számai nem tudták megközelíteni a korábbi csúcspontokat. A válságból való emelkedés időszakában a fővárosi lakásépítések 10-11%-a történt, történik a kerületben.

A lakásállomány 100 évenkénti ideális megújulásához évente a lakásállomány 1%-ának megfelelő új lakás építésére van szükség. Ez a XIII. kerületben a rendszerváltáskori 60 ezres lakásállomány esetében az eltelt több mint 3 évtizedben legalább 18 000 - 20 000 új lakás építését jelenti. Az 1996 és 2020 közötti 25 évben a kerületben épült lakások száma meghaladja a 17 ezret. Megállapítható, hogy az új lakások építésének nagyságrendje, a lakásállomány gyarapodása megfelelő, nem vezet a kerület „túlépítéséhez”, különösen, ha 3 évtizedre vetítjük ki a számokat.

A lakáspiaci fejlesztések hatására a jó műszaki állapotú, korszerű energiafelhasználású épületek aránya növekszik a kerületi lakásállomány egészében, melynek eredményeként a lakásállomány által kibocsájtott környezetterhelés csökken. A társasházaknak és lakásszövetkezeteknek nyújtott önkormányzati kamatmentes támogatás rendszere 1995 óta működik.



A kerület területhasználati fejlesztése elsődlegesen a korábbi iparterületeken és a használaton kívüli, felhagyott területeken realizálódik. A rendszerváltozás utáni időszak tulajdoni változásai nyomán egyes területek nem tudtak kitörni a korábbi állapotukból. Ez igaz a volt iparterületekre és a leromlott épületállományú lakótömbökre. Az átalakulás elősegítése a XIII. kerületi építési szabályzatban meghatározott követelményekkel, és egyéb programokkal, az önkormányzati területek esetében területelőkészítéssel, szanálásokkal történnek.

A fejlesztői tulajdonban lévő, és nagy egybefüggő területek átalakulását az önkormányzati koordináció jellemzi, melynek egyik jó eszköze a településrendezési szerző-

dések (TRSZ) megkötése. A szerződésekben vállalt kötelezettségekkel a barnamezős területek átalakulását támogató közterületi fejlesztések, infrastruktúra rekonstrukciók részét képezik az új beépítések feltételének. A TRSZ bevett gyakorlatának köszönhetően a kerületben fejlesztő cégek részben célzott befizetésekkel, részben saját maguk által elvégzett környezetrendezéssel, közút- és egyéb fejlesztésekkel járulnak hozzá a kerület közösségi érdekű céljaihoz. A TRSZ-ek vállalásai között több esetben szerepel a fejlesztési területen közhasználatú zöldterületek kialakítása és közforgalom céljára történő megnyitása. Az elmúlt másfél évtizedben kötött, részben már eredményesen megvalósult TRSZ befizetéseinek és fejlesztéseinek együttes értéke meghaladja a 17 milliárd forintot.

A Képviselő-testület a 2018-ban elfogadott Környezetvédelmi Programmal összhangban az Integrált Településfejlesztési Stratégia fejlesztési kihívások összefoglalásában, az épített környezettel kapcsolatban az alábbi feladatokat fogalmazta meg:

- A barnamezős területek kármentesítése, az átalakuló, korszerűsödő területek fejlesztésének, modernizációjának támogatása.
- Társasházak felújításának, valamint energia hatékony megújításának önkormányzati ösztönzése, támogatása.
- A „zöld gondolkodás”, tervezés és megvalósítás erősítése.

Az ITS fejlesztési kihívások összefoglalásában a környezetvédelemmel, városi klímával kapcsolatban alábbi feladatokat határozta meg:

- Energiatakarékos vagy zéró károsanyag-kibocsátású technológiák érvényesítése a gazdasági termelő ágazatokban.
- Megújuló energiaforrások növekvő használata a helyi adottságokra támaszkodva.
- Környezettudatos életmód minél szélesebb körű terjesztése, energiahatékonyság növelése a lakossági és intézményi igények kiszolgálásában.
- Szelektív hulladékgyűjtés kiterjesztése.
- Napenergia hasznosítás alkalmazásának bevezetése.

A fenti feladatok megvalósítása folyamatos az önkormányzati fejlesztések és magánberuházások kivitelezése során. A következő években a kerületi lakásállomány megújulása folytatódni fog és megkezdődik több barnamezős terület megújítása, amely az ITS stratégiai alcélja („az alulhasznosított és a barnamezős területek rehabilitációja”), valamint hálózatos projektje („barnamezős területek fejlesztése”) szerint is kívánatos.

Az önkormányzati beruházások tervezése során kiemelt a továbbiakban is szempont a környezettudatos, energiahatékony szemlélet érvényesítése. A KÉSZ-ben előírt kötelezettségek megfelelő keretet biztosítanak ahhoz, hogy a magánberuházások megvalósítása során érvényesüljenek – a tulajdonosi szándékon túl – a környezeti szempontok.

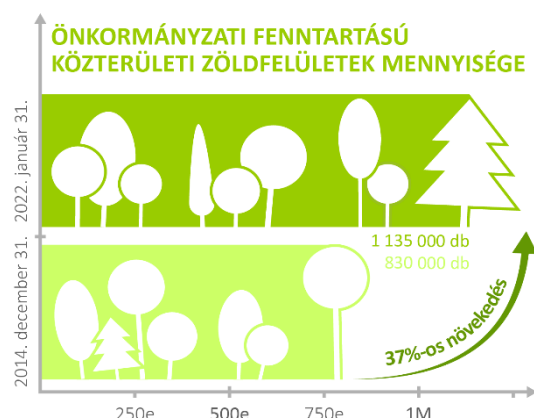
Fejlesztéspolitikánknak három pillére a színvonalas lakhatás, a munkahelyek megléte, valamint a megfelelő zöld, rekreációra alkalmas területek biztosítása. Különösen fontos az épített környezet és a természeti környezet alakítása és ezeknek harmóniája.

Zöldfelületek

A zöldfelületi rendszer a település sajátos felépítésű, biológiai folyamatokkal és ökológiai törvényszerűségekkel jellemezhető alrendszere; hatással van a városklímára, ezen belül is a levegő páratartalmára, hőháztartására (városi hőszigetekre), a talajvízháztartásra, a levegőminőségre, az élővilágra és az emberre.

Budapesten egy lakosra átlagosan 33 m² erdőterület (amelyből 25 m² rekreációs célú parkerdő), továbbá 6 m² közpark, közkert jut. A főváros erdősültsége kb. 11%-os, ami az európai városok között átlagosnak tekinthető.⁷

Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat 2008-ban alkotta meg zöldhálózat-fejlesztési stratégiáját, az AngyalZÖLD programot, melyet 2014-ben a közterületek egészére kiterjedő komplex stratégiává bővített AngyalZÖLD+ néven, majd a 2020-2024 közötti időszakra vonatkozóan készült el a jelenleg aktuális AngyalZÖLD 3.0. program. A közterületi



⁷ Budapest Környezeti Állapotértékelése 2022.

fejlesztéseket az AngyalZÖLD programok és a megvalósulásról összeállított beszámolók részletesen tartalmazzák, e Programban csak az aktuálisan legfontosabbak megemlézése indokolt.

Közterületi beruházásaink során lényeges szempont a zöldfelületek növelése. 20 évvel ezelőtt 830 000 m² zöldfelületet üzemeltetett az önkormányzat, ez napjainkra 1,3 millió m²-re növekedett. A közterületi fák száma 20 ezer volt, ma meghaladja a 31 ezret. Mindemellett 59 játszótérről, 51 parkról, 500 szabadtéri játszóeszközzel, 24 saját fenntartású fitness téren közel 200 fitnesseszközzel gondoskodik folyamatosan az önkormányzat, hogy színvonalas ellátást biztosítson az itt élőknek a szabadidő minőségi eltöltéséhez.

A Hosszú távú Fejlesztési Koncepciónkban foglaltak szerint belső-Újlipótváros zöldterületi intenzitása 1992 és 2015 között stagnált. Az azóta eltelt időszakban jelentős előrehaladást értünk el a Lendületben 2.0 ciklusprogram, valamint az AngyalZöld 3.0 elnevezésű, komplex közterületi stratégiában foglaltak mentén haladva. Ebben a ciklusban évente 1-1,5 milliárd forint közötti összeget fordított a Képviselő-testület fejlesztésre. Az idén 10 éve átadott Ruttkai Éva park helyén korábban rendezetlen garázsok álltak. Az elmúlt évek során a Hollán Ernő utca, a Kádár utca, a Katona József utca és a Csanády utca humanizálásával, a Marquez bővítésével-felújításával, valamint a Thurzó park létrehozásával mintegy 11 500 m²-rel nött Újlipótváros közterületi zöldterületi borítottsága. A közterületi faegyedek száma az elmúlt 10 évben 221-gyel, 10%-kal nőtt, jelenleg 2382 közterületi fa áll Újlipótvárosban. Ezen időszak alatt több mint 2 milliárd forintot fordítottunk Újlipótvárosban zöldterületi fejlesztésekre.

A 2023-ban átadott, közel 5000 négyzetméteres Thurzó parkot gépkocsiparkolóként



használt építési telken hozta létre az önkormányzat, megelőzve annak beépítését. A park kialakítása jelentősen növelte a zöldfelületet a kerület legsűrűbben beépített déli, újlipótvárosi részén. A park építésének megkezdése előtt tartott online felmérésen 1600 ember mondta el, hogy milyen parkot szeretne látni a jövőben a területen: a válaszadók a fejlesztési opciók közül az első helyen zöldfelületek kialakítására, második helyen nagy fák telepítésére.

A 9 290 m²-es Vizafogó ökopark átadására 8 hónap építés után, 2022. március 8-án került sor. A park hozzájárul a városi hősziget-effektus ellensúlyozásához, a környezeténél hűvösebb mikroklíma megteremtéséhez. A park központi látvány-és élményeleme a 938 m²-es, mesterségesen kialakított, szigetelt medrű dísztó. A tó másfél méteres vízmélységű,



állandó vízi élővilággal és vízboritottságot tűrő növényzettel rendelkezik, amelybe a pavilon tetőfelületéről váparendszeren keresztül folyik bele az összegyűjtött csapadékvíz, így pótolva a párolgási veszteséget.

2019 óta sor került a Marina part közparki funkcióinak bővítésére, a Wein János park és játszótér, a Kassák parki játszótér fejlesztésére. Megújultak a Csángó lakótelep és a Vízafogó udvaros házak zöldfelületei. A Debreceni park, a Szováta parki és Gyöngyösi sétányi játszótér teljes felújítására került sor. Létrehoztuk az első közösségi kertet a Kárpát utcában, zajlik a Dráva park felújításának előkészítése.



A XIII. kerület közigazgatási területén lévő fát (illetve közterületen fákat és cserjéket) kivágni csak hatósági engedély alapján szabad. Ez alól a súlyos balesetveszély elhárítása miatt azonnal elvégzett fakivágás kivétel, de erről is bejelentést kell tenni a Polgármesteri Hivatal Igazgatási Osztályán. A fakivágási engedély megadásával egyidejűleg a hatóság minden esetben a kivágott fák pótlására kötelezi az engedélyest. Eltérő szabályozás vonatkozik a közterületen és a magáningatlanokon lévő fák kivágására: az előbbit a fás szárú növények védelméről szóló 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet, az utóbbit Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2013. (I. 22.) számú a fák védelmének helyi szabályairól önkormányzati rendelet szabályozza.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. LIII. törvény 48. § (2) bekezdése ad felhatalmazást az önkormányzatoknak, hogy a magánterületen lévő fás szárú növények védelme érdekében tulajdonosi jogokat korlátozó előírásokat határozzon meg. Ez alapján született meg a kerületi favédelmi rendelet, mely egyrészt hatósági engedélyhez köti a magánterületi fakivágást, másrészt fapótlási kötelezettséget is előír.

A legnagyobb arányú pótlási kötelezettség az építési tevékenység érdekében történő fakivágás esetén van. Az elsődleges cél, hogy a kivágott fák ugyanazon a helyen kerüljenek pótlásra. Ha erre nincs mód, a fapótlást pénzben kell megváltani. A befolyt fapótlási díjak a kerületi Környezetvédelmi Alap bevételei, melyet az Önkormányzat – a XIII. Kerületi Közszolgáltató Zrt. közreműködésével – közterületi fátelépítésre, illetve a közterületi fák minőségi fenntartására, és egyéb környezetvédelmi, klímavédelmi és állatvédelmi célok megvalósítására fordít.

A rendelet rendszeres felülvizsgálata alapján több alkalommal került sor a szigorítására, mely elsősorban a fapótlási kötelezettség módosításán keresztül valósul meg. A jogszabály legutóbbi módosításával a Képviselő-testület egységesen a kivágott törzsátmérő 150%-ra emelte a szükséges fapótlás mértékét építési tevékenység érdekében történő fakivágás esetén. A fapótlás megváltásának egységárát a Testület minden évben a költségvetési rendeletben határozza meg, figyelembe véve a faültetési költségek emelkedését.

Vizek állapota

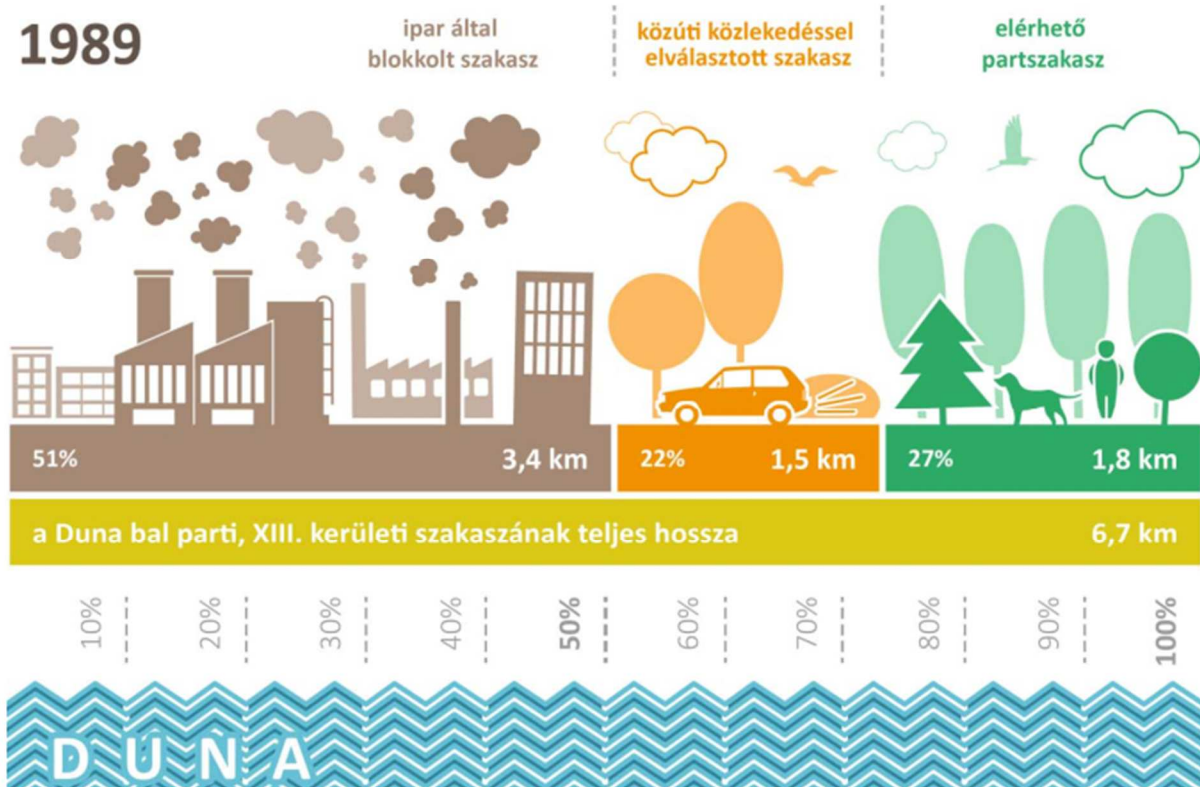
A vizet a legfontosabb környezeti erőforrásnak tekinthetjük, mely megfelelő mennyiségben és minőségben szükséges a pusztai életfenntartásunkhoz (ivóvíz), és nélkülözhetetlen valamennyi gazdasági ágazat (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatás) működéséhez. A Földön rendelkezésre álló víz mennyisége változatlan, a népességnövekedés és az ezzel együtt járó fogyasztásnövekedés miatt egyre szűkösebben áll rendelkezésre. A globális klímaváltozás egyik legkedvezőtlenebb velejárója, hogy a víz térbeli és időbeli eloszlása módosul. Egyre gyakoribb, hogy egy éven belül szembesülünk árvizekkel és aszályos időszakokkal. A felszíni és a felszín alatti vizek állapota és mennyisége kölcsönösen befolyást gyakorolnak egymásra.

A szabad vízfelületek pozitívan befolyásolják környezetünk klimatikus viszonyait a levegő nedvességtartalmának növelésével és a párolgással járó hűtőhatással. Az árvizek az épületek és az infrastruktúra mellett akár az emberi életet is veszélyeztetheti.

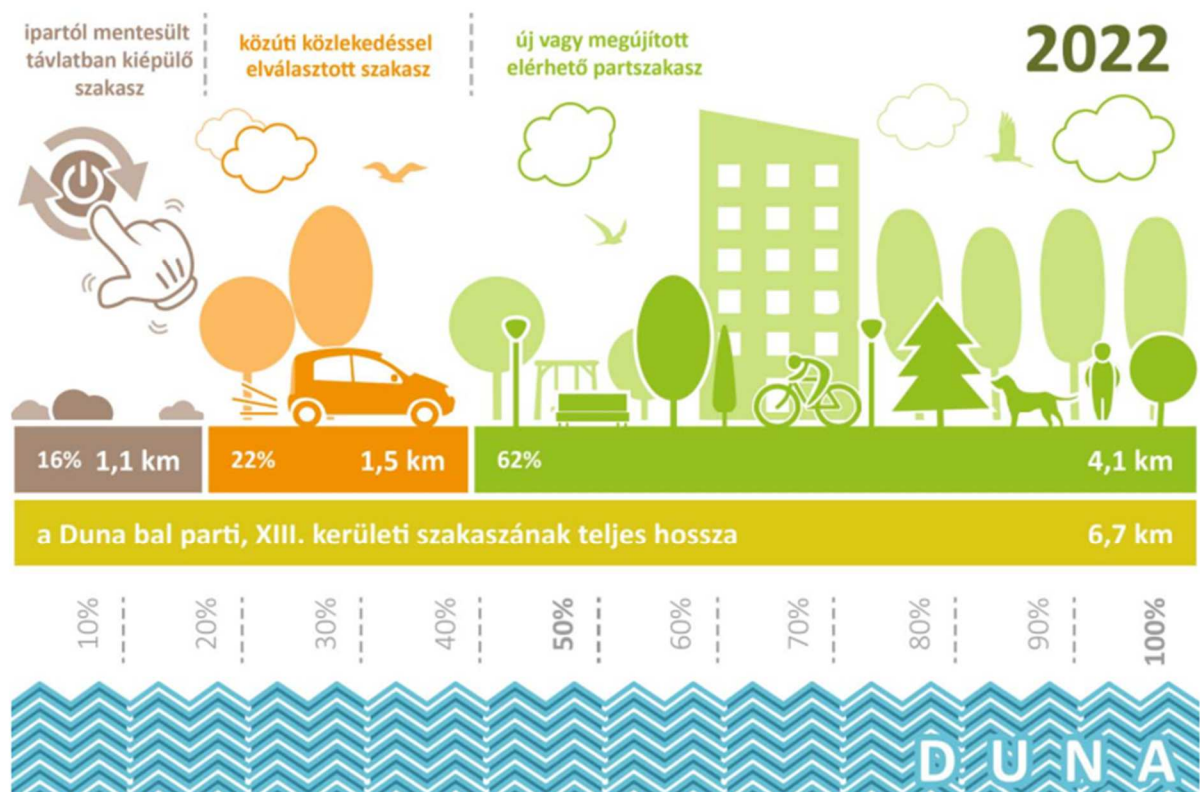
A kerület a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII.9.) KvVM-BM együttes rendelet alapján veszélyeztetett, „A” kategóriába, a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint érzékeny kategóriába tartozik.

Meghatározó jelentőségű, hogy a XIII. kerület a Duna mentén fekszik, melynek 6,7 km hosszúságú partját két öböl is tagolja. A Pestet átszelő Rákos-patak itt torkollik a Dunába. A városrész „harmadik” felszíni vize a Vizafogó parkban újonnan létrehozott dísztó.

1989



Korábban a Duna-part 2/3-a lakosság számára megközelíthetetlen volt (az ott lévő ipartelepek miatt). Napjainkra rekreációs célra hozzáférhetővé vált (Moszkva sétány), és jelentős zöldfelületek (Marina Part, FOKA-öböl) jöttek létre itt.



A Népszigeten a hagyományosnak mondható sportcélú hasznosítás mellett egyre jelentősebb a szabadidő eltöltésére alkalmas területek jelentősége.

Budapest vízfelhasználásának környezeti állapota a 2022-ben elfogadott VGT3 alapján

Víztest neve	Ökológiai állapot/potenciál	Kémiai állapot	Biológiai állapot	Fizikai-kémiai állapot/potenciál	Hidromorfológiai állapot
Duna-Budapest	mérsékelt	nem jó	jó	jó	jót
Rákos-patak	gyenge	nem jó	gyenge	mérsékelt	jó

Három mintavételi helyen (az újpesti szakaszon, a nagytétényi jobb és bal partok mentén) történik a Duna vízminőségének vizsgálata. A 2017 és 2021 közötti időszakot vizsgálva megállapítható, hogy a Duna vízminősége a szervesanyag-tartalom (illetve az azt jellemző biológiai oxigénigény, BOI) kivételével megfelel a jogszabályban előírt határértékeknek.⁸ Ennek következtében a vízminőség valószínűleg megfelel a fürdőzés engedélyezéséhez szükséges követelményeknek, bár ennek a XIII. kerület szempontjából kisebb a jelentősége, mivel strandolásra alkalmas Duna-parti terület nincs a kerületben.

A Rákos-patak (alsó) vízminősége, Budapest XIII. ker. torkolat, 2017-2021 (forrás: Budapest Környezeti Állapotértékelése)

Vízminőségi jellemzők	Mérési időszakok - Átlagértékek					Határérték
	2017	2018	2019	2020	2021	
Klorid mg/l	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	<60
pH (helyszíni mérés)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	6,5-9
pH (labor mérés)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	6,5-9
Ammónia-ammónium-nitrogén mg/l	n.a.	n.a.	0,33	n.a.	0,17	<0,4
Foszfát foszfor (PO ₄ -P)* µg/l	n.a.	n.a.	460	n.a.	703	<200
Összes foszfor µg/l	n.a.	n.a.	628	n.a.	797	<400
Oxigén (oldott) mg/l	n.a.	n.a.	8,5	n.a.	10,9	>6
Biokémiai oxigénigény (BOI5) mg/l	n.a.	n.a.	7,1	n.a.	n.a.	<4
Oxigénfogyasztás (KOld) mg/l	n.a.	n.a.	23,5	n.a.	20,5	<30
Oldott oxigén (oxigén telítettség százaléka)	n.a.	n.a.	86,7	n.a.	109,7	60-130
Nitrit-nitrogén (NO ₂ -N) mg/l	n.a.	n.a.	0,000	n.a.	0,000	<0,06
Nitrát-nitrogén (NO ₃ -N) mg/l	n.a.	n.a.	5,7	n.a.	5,1	<2
Összes nitrogén mg/l	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	6,3	<3

n.a.: nincs adat

⁸ Budapest Környezeti Állapotértékelése 2022

A Rákos-patak medre a kerület területén teljes egészében mesterséges, a huzamosabb ideje tervezett revitalizációja a XIII. kerületben részben megvalósult. A XIII. Kerületi Önkormányzat elvégezte a Béke utca - Röppentyű utca közötti szakasz közparki fejlesztését és a patak meder egy szakaszon történő teraszos kialakítását.

A patak vízminősége nem felel meg a vonatkozó határértékeknek. Ökológiai folyosóként környezetgazdálkodási jelentősége jelenleg is nagy.

Rákos-patak	Fővárosi szakasz hossza (m)	Kilépő vízhozam (Q1%) (m ³ /s)	Vízgyűjtőterület nagysága (km ²)
	21.859	41,3	185,0

Árvízről akkor beszélünk, amikor egy vízfolyás vízszintje megemelkedik és kilépve középvízi medréből elönti a környező területeket. Árvíz kialakulhat heves esőzés, gyors hóolvadás vagy jégtorlódás miatt. Duna parti területtel a Vízfogó és Újlipótváros rendelkezik, amely erősen kiépített, és rakpartok zárják el a lakók előtt a Dunával való közvetlen kapcsolatot. A kiépített, lakófunkciót ellátó területek változó mértékben közelítik meg a Dunát. A XXI. században eddig három alkalommal volt a Duna vízállása rekorddöntő: 2002-ben (844 cm), 2006-ban (856 cm) és 2013-ban (889 cm).

A kerületi zöldfelületek színvonalas fenntartása elengedhetlenné teszi a növényzet rendszeres öntözését, megfelelő vízellátásának biztosítását. A mindennapi fenntartási tevékenység során szükséges a környezettudatosság és a fenntarthatósági követelmények teljesítése. Ezzel összefüggésben az ivóvízkészletet kímélő módon 2012. óta fokozatosan bővül a kerületi közterületi talajvízkutakról táplált öntözőhálózat. A 2021-2022. évek fejlesztései során beüzemelt 24 talajvízkút használatban van, az ezekről működtetett automata öntözőhálózatok száma 26-ról 27-re emelkedett. A vezetékes hálózatról üzemelő automata öntözőhálózatok száma 8-ról 14-re nőtt.

2020-ban a Gyöngyösi sétányon és a Kárpát utcai lakótelep Duna Terasz részén apadt el hetekre egy-egy kút az azok közelében folyó építkezések miatt. 2021-ben a Gyöngyösi sétányon történt hasonló, ugyancsak építkezés miatt. A Kárpát utcai lakótelep talajvízkútja érzékenyen reagál a Duna vízszintjének ingadozására. Tartós aszály esetén a kút nem használható. A Máglya köz közparkjában a Tomori köz 3-5. számú épület mögötti talajvízkutat a megrepedt távhővezeték szennyezte hetekig. A kijuttatott víz erős, kellemetlen szagot árasztott, és időnként meleg volt. Ez a növényzetben jelentős kárt nem okozott, a csőhibát a távhőszolgáltató javította.

A talajvízkutakról táplált automata öntözőhálózatokkal a kerület teljes területén összesen 181 516 m², a vízhálózatról táplált automata öntözőhálózatokkal 17 752 m² zöldfelület öntözött.

A talajvíz minőségéről az engedélyező Katasztrófavédelmi Igazgatóság részére készülő éves beszámoló a talajvízkutak vízszintjére, vízfogyasztására és a talajvíz minőségére vonatkozó adatokat is tartalmazza. A vizsgálati eredmények alapján minden kút vize alkalmas öntözésre.

A kerület területe csaknem 100%-ban csatornázott, ez alól a Népsziget területe kivétel. A közművel összegyűjtött szennyvíz kezelését a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt., a nem közművel gyűjtött háztartási szennyvíz elszállítását a Fővárosi Településtudományi és Környezetvédelmi Kft. biztosítja, szennyvízzel kapcsolatos kerületi feladat nincs.

Zajterhelés

A zaj – vagyis olyan hang, melyet valaki zavarónak ítél – emberi érzékszervvel közvetlenül érzékelhető környezetterhelés, mely károsan befolyásolja az életminőséget és a közérzetet, hatása többek között jellegétől, mértékétől, a zajt érzékelő személy tulajdonságaitól, lelkiállapotától függ. Bármely hanghatás lehet zaj, a zajvédelem a környezetvédelem legösszetettebb szakterülete. A zaj az egyik legjelentősebb, nagyvárosi környezetben szinte mindenkit érintő környezeti probléma.

A zajok jellegük alapján két nagy csoportba sorolhatók. A műszeres zajméréssel vizsgálható, hasonló forrásokkal összehasonlítható zajforrások működése határértékek előírásával és betartásának ellenőrzésével kezelhetők. Ilyenek az üzemi zajforrások (gépek, technológiák) és a szabadidős zajforrások (pl. zeneszolgáltatás) kibocsátása. A másik csoportba azok a zajok tartoznak, melyek „azonos körülmények között nem ismételtetők”, műszeres méréssel nem vizsgálhatók és ebből következően nem lehet határértéket megállapítani rájuk. Ilyenek az emberek vagy állatok által közvetlenül keltett zaj (szomszédsági zajok, emberek hangoskodása, kutyaugatás, és ide sorolható a közlekedés zajja is). Az utóbbi csoportot zajvédelmi hatósági eszközökkel nem lehet kezelni.

A forrásuk alapján a városi zajok közlekedési, üzemi és szabadidős zajforrások kibocsátásai lehetnek.

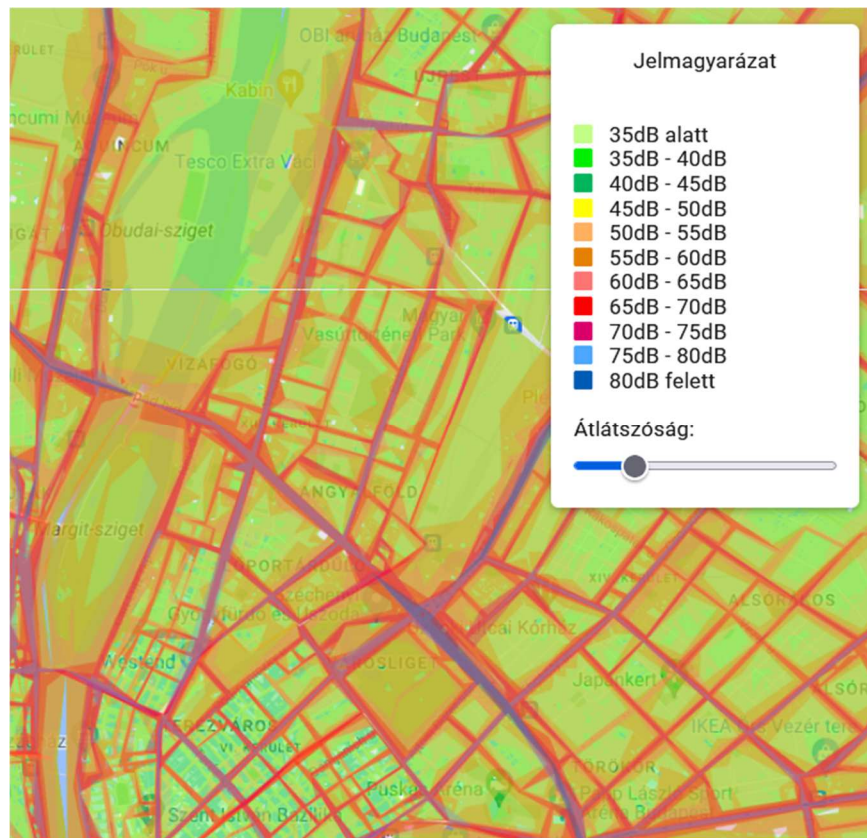
Valamely hang intenzitásának jellemzésére a decibel (dB) használatos, mely lényegében a mért zajt az emberi fül által még érzékelt legkisebb hangnyomáshoz (hallásküszöb, 0 dB) hasonlíttja.

Nagyvárosi környezetben a legjelentősebb zajforrás a (motorizált) közlekedés. Ennek sajátossága, hogy műszeres méréssel érdemben nem vizsgálható, mivel a valós zaj mértéke olyan folyamatosan változó tényezőktől függ, mint a forgalom nagysága, az aktuálisan elhaladó járművek „zajossága”, az útburkolat vagy a sín állapota.

A vonatkozó jogszabályok előírják zajkibocsátási határértéket a közlekedési zajra is, ezek „közlekedési zajforrások”, azaz utak, repülőterek „kibocsátására” vonatkoznak, nem az egyes járművekre.

A fentiek miatt a közlekedés okozta zaj vizsgálata nem műszeres zajmérésekkel, hanem forgalmi adatokból kiszámított modellezésen alapuló zajtérképezéssel történik. (A zajtérképezés során használt értékek nem hasonlíthatók össze a zajvédelmi jogszabályokban alkalmazott határértékekkel!) A zajtérkép a lakosságot érő zajterhelés jellemzésére alkalmas, és a várostervezésben is jól használható eszköz, mely előzetes információt adhat egy tervezett változtatás (közlekedésszervezési döntés, beépítés) zajterhelésre gyakorolt hatásáról.

A zajtérképen jól látható, hogy Budapest környezeti problémái közül – hasonlóan a világ



nagyvárosaihoz – az egyik legjelentősebb a magas zajterhelés, amelynek elsődleges forrása a közlekedés.

A város főútjainak mellett jelentős a zajterhelés, ami többórás terhelést feltételezve már nehezen tolerálható. Néhány fontos útvonal környezetében az egész napra vonatkozó, különböző napszakokra súlyozott zajszint (L_{den}) 75-80 dB közötti, ami 12-17 dB-lel haladja meg a még elfogadható, vonatkozó stratégiai küszöbértéket.

Budapest zajtérképének részlete – közúti zaj, egész napos (L_{den})

2017-es adatok (ezek alapján készült legutóbb zajtérkép és intézkedési terv Budapestre) szerint Budapesten a lakosság mintegy 27%-a 65 dB feletti (L_{den}) zajszinttel terhelt, ami már egészségkárosító hatásúnak tekinthető. A fővárosban az éjszakai és nappali zajszintek közötti különbség 4-7 dB, azaz a jelentősen magas az éjszakai terhelési szint (a kevésbé zajos településeken általában a nappal/éjszaka különbsége 10 dB).

Különösen kedvezőtlen a helyzet a felüljárók és kereszteződések, így pl. az Árpád híd hídfői, a Nyugati tér, vagy a Róbert Károly körút környezetében. A 2017-es stratégiai zajtérkép a stratégiai küszöbértékhez képest 10 dB feletti konfliktust mutatott ki a főutak környezetében (Váci út, Szent István krt.). A felsorolt területeken a magas zajterhelés főként a nagy forgalom, a rossz útburkolat-állapot, a szűk utcák, a sűrű beépítés következménye.

Jó zajcsökkentési módszer a lakó- és munkahely közötti utazási távolságok csökkentése vegyes területhasználattal, illetve az elérhetőség javítása. Erre példa a XIII. kerületi, Váci út menti irodaházak beépítés. A metrómegállók közelébe telepített irodaházak elhelyezkedésükből adódóan egyszerűen megközelíthetők. Gyalogútvonalon belül elérhetővé váltak mind a tömegközlekedési eszközök, mind bizonyos szolgáltatások Budapesten a közösségi közlekedés fejlesztése szintén szerepet kap a közlekedési zajterhelés csökkentésében.⁹

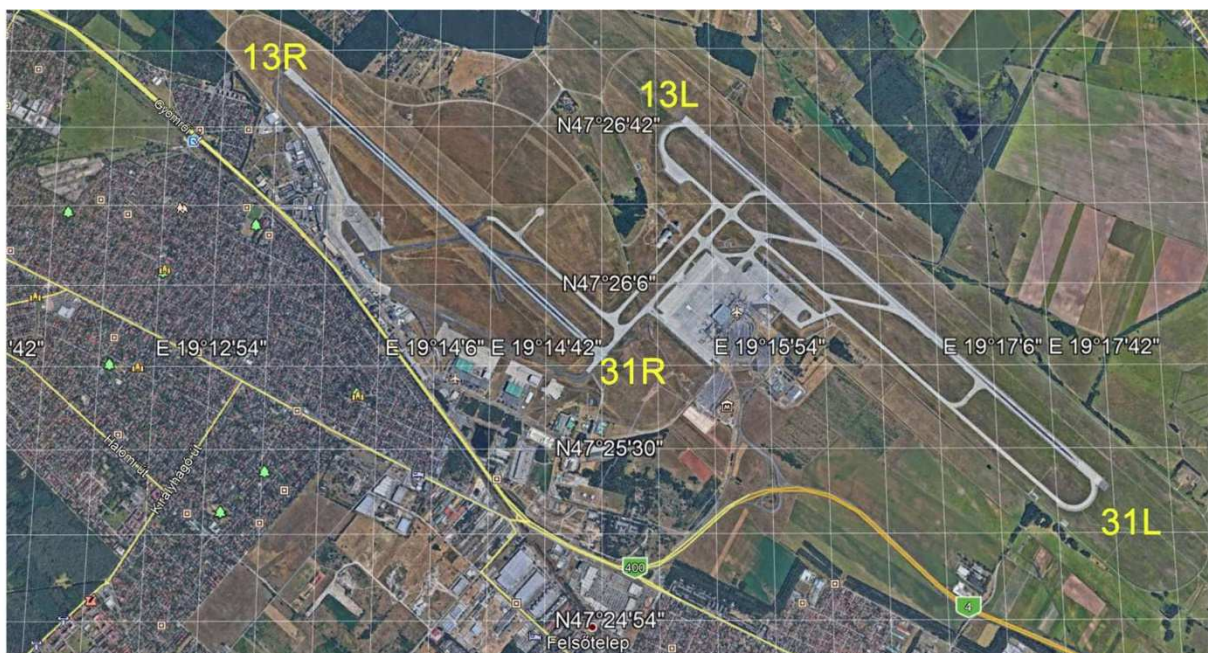
⁹ Budapest Környezeti Állapotértékelése 2022

A várhatóan a közeljövőben magyar szabványként is megjelenő ISO 1996-1: 2016. a repülési zajt lényegesen zavaróbbnak tekinti, mint az egyéb környezeti zajokat (például az ipari, a közúti, vagy a vasúti zajt).

Budapest és vonzáskörzete stratégiai zajtérképének – a vonatkozó jogszabályi előírásnak megfelelően – a kisebb forgalmú repülőtereket kell tartalmaznia, így az egyedül a budaörsi repülőtér zajterhelését tartalmazza, a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérét (a továbbiakban Repülőtér) nem. A Repülőtér esetében a rendelet szerint külön dokumentum készült, melyet az üzemeltető (Budapest Airport Zrt.) megbízásából a Vibrocomp Kft. készített el. A Budapest Airport Zrt. 2016 óta évente online elérhető interaktív zajtérképeket készít, amely tartalmazza a megelőző évekre vonatkozó nappali és éjszakai zajterhelési szinteket és érintett területeket, a fel- és leszállási útvonalakat, valamint a zajmérő állomások helyeit.

A zajpanaszok növekedése párhuzamosan követi a Repülőtér utóbbi két évtizedben végrehajtott fejlesztéseit, amelyek – a személyszállító repülőgépek le- és felszállási és az azokhoz kapcsolódó földi műveletein túl – a légi teherforgalom (cargo) műveletekhez, illetve a repülőgépek szervízszolgáltatási tevékenységeihez köthetők.

A Repülőtéren két futópálya áll rendelkezésre a légiforgalom számára. A jelenlegi érvényben lévő környezetvédelmi jogszabályok alapján mindkét futópálya és azok navigációs berendezések állása esetén 31-es irányú felszállásokra a 31L használható. Érkezések esetében pedig a 13-as futópályairánynál a 13R használható, ha mindkét futópálya és azok navigációs berendezései állnak rendelkezésre.



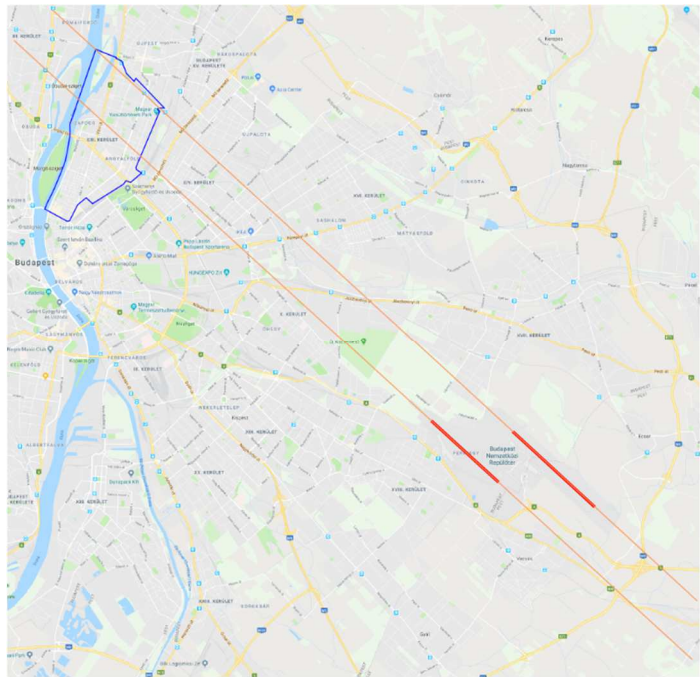
A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér kifutópályái

A használatos futópályairány meghatározásánál Repülőtéren mért uralkodó szélirány az irányadó. Budapest felett északnyugati az uralkodó széljárás, ezért a Repülőtérről induló légi járművek hozzávetőlegesen 70 százaléka északnyugati irányba (Budapest felé), 30

százaléka pedig délkeleti irányba (Vecsés felé) száll fel. A felszállási irány jellemzően meghatározza a leszállások irányát is, de adott esetben (szélcsend vagy ahhoz közeli állapot esetén) ez eltérő is lehet.

A Budapest XIII. Kerületi Önkormányzat a kerületben megnövekedett repülőgép forgalom zajvizsgálatával szakcéget bízott meg. A vizsgálatra a Polgármesteri Hivatal épületének tetején kijelölt mérési ponton volt lehetőség.

A 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet a repülőtértől származó zajt tekinti közlekedési eredetű zajnak. A fentiek szerint a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 3. melléklete szerint a repülőterekre vonatkozó határértéket vesszük figyelembe, a táblázat 3. sora szerint a Nagyvárosias beépítésű, vegyesterületen, a lakóépületek homlokzata előtt 2 m-re: nappal (6-22h) $L_{TH} = 65$ dB, éjjel (22-6h) $L_{TH} = 55$ dB.



A Repülőtér futópályáinak észak-nyugatról történő megközelítése során a XIII. kerület felett is elhaladnak a repülőgépek

nap	napszak	repülési műveletek száma				LAF,max	L'AX,R	LAM,re
		összes	méréssel kimutatható	az értékelésnél figyelembe vett		dB	dB	dB
				felszálló	leszálló			
2019.12.20	nappal	138	101	0	101	81,4	79,8	54
	éjszaka	31	31	0	31	78,1	80,8	51
2019.12.21	nappal	110	110	0	108	86,9	80,7	54
	éjszaka	16	16	0	16	78,6	80,9	48
2019.12.22	nappal	113	113	8	104	80,2	80,0	53
	éjszaka	4	4	1	3	74,4	76,7	38
2019.12.23	nappal	84	74	60	0	75,3	76,5	48
	éjszaka	2	2	2	0	68,9	75,1	34
2019.12.24	nappal	52	49	42	0	83,6	76,8	46
	éjszaka	1	1	1	0	69,2	74,0	29
2019.12.25	nappal	51	47	44	0	77,2	75,1	45
	éjszaka	1	1	0	0	59,4	*	*
2019.12.26	nappal	53	51	43	0	74,7	74,7	44
	éjszaka	1	1	1	0	69,7	74,0	29

2019.12.27	nappal	71	62	53	0	86,7	76,5	47
	éjszaka	4	4	3	0	71,7	77,3	39
2019.12.28	nappal	56	51	35	0	74,4	74,5	44
	éjszaka	2	2	2	0	70,7	75,1	34
2019.12.29	nappal	73	69	49	0	76,9	74,4	45
	éjszaka	3	3	2	1	64,5	71,2	31
2019.12.30	nappal	48	41	19	0	67,3	71,2	40
	éjszaka	1	1	0	1	69,8	78,0	33
2019.12.31	nappal	50	44	14	3	**	**	**
	éjszaka	1	1	0	0	**	**	**
2020.01.01	nappal	56	45	23	0	79,6	73,3	43
	éjszaka	4	3	0	0	62	*	*
2020.01.02	nappal	72	59	10	10	78,3	75,7	47
	éjszaka	7	6	1	3	67,4	70,7	35
2020.01.03	nappal	97	77	8	12	75,5	74,7	47
	éjszaka	3	3	2	0	63,2	68,1	28
2020.01.04	nappal	45	33	7	2	66,4	70,0	39
	éjszaka	1	0	0	0	-	*	*
2020.01.05	nappal	53	43	14	0	80	74,8	44
	éjszaka	2	1	1	0	63,3	72,0	30

A mérési eredmények alátámasztották azt a tapasztalatunkat, hogy a (lassan egyenes vonalon ereszkedő) leszálló gépektől származó zaj lényegesen nagyobb, mint a (felszintől gyorsan távolodó, meredeken emelkedő) felszálló gépektől származó.

Megállapítható, hogy a teljes mérési idő alatt nem volt olyan napszak, amikor a megítélési A hangnyomásszint ($L_{AM, re}$) nagyobb lett volna, mint a vonatkozó nappal $L_{TH} = 65$ dB, éjjel $L_{TH} = 55$ dB határérték.

A szakirodalom szerint a repülési zaj zavaró hatása különösen az éjszakai időszakban jelentkezik, amennyiben felébredést okoz. A méréseink szerint egy-egy repülőgép-elhaladás során mért legnagyobb A-hangnyomásszintek gyakran meghaladták az $L_{AFmax} = 70$ dB-t, ami azt jelenti, hogy – különösen a melegebb időszakokban – nyitott szobaablak mellett a hálószobákban $L_{AFmax} = 60$ dB-nél is nagyobb zajszint becsülhető, mely egyértelműen alvászavarást okozhat.

A 2019 augusztusától bevezetett éjszakai repülési tilalom ellenére például 2019. december 21-én 00:00 – 05:00 óra között 12 db repülési művelet (érkezés) volt a méréssel vizsgált terület fölött.

Mivel a Repülőtér lakossági zajterhelésével kapcsolatos fővárosi zajpanaszok száma a pandémia időszakát követően ismét jelentősen megemelkedett, ezért az alábbi jogszabályi körülményekre tekintettel – a Repülőtér lakossági zajterhelésével kapcsolatos fővárosi zajpanaszok csökkenése érdekében – indokoltnak tűnik a Kvt. -re épülő repülésügyi és zajvédelmi jogszabályi rendszer – a Kvt. alapelveinek, szabályainak megfelelő – felülvizsgálata, módosítása.

Az Lt. 43. § (3) bekezdése alapján a „repülőtér környezetét a repülés káros hatásaival szemben kímélő eljárásokat, a zajszintkövetelményeket és a környezet védelme érdekében szükséges intézkedéseket az érintett önkormányzatok véleményének kikérésével a miniszter, a környezetvédelemért felelős miniszter [...] egyetértésével kiadott rendeletben határozza meg”. Az „érintett önkormányzatok véleményének” kikérésének fóruma – ahol légiközlekedési hatóság határozata alapján zajmonitor rendszert kell működtetni – a zajvédelmi bizottság.

A Repülőtér konzultatív, érdekegyeztető és tanácsadó testületként működtetett Zajvédelmi Bizottságába képviselőt delegált Budapest Főváros Önkormányzata. A Zajvédelmi Bizottság feladata többek között, hogy véleményt nyilvánítson és javaslatokat dolgozzon ki a Repülőtér üzemeltetésével kapcsolatos környezetvédelmi, elsősorban zajvédelmi kérdésekben.

A lakosság közérzetét jelentősen befolyásolhatják az éjszakai nyugalmat zavaró szabadidős zajforrások (vendéglátóhelyek, rendezvények zeneszolgáltatása). A kerületi jegyző állapítja meg az ezekre vonatkozó zajkibocsátási határértéket, ellenőrzi a vonatkozó zajvédelmi előírások betartását. Nehezen kezelhető zajt okoznak a vendéglátóhelyre érkező, onnan távozó, vagy közterületen dohányozva hangoskodó vendégek. Az általuk okozott zajra határérték nem vonatkozik, így zajvédelmi hatósági beavatkozásra nincs mód, a probléma csendháborításként kezelhető, mely jelenleg rendőrségi hatáskörbe tartozó szabálysértés. A kerületi közterület-felügyelők rendszeresen ellenőrzik a vendéglátóteraszok nyitvatartására előírt kerületi korlátozás betartását.

A közterületi rendezvényekre a fentiekől eltérő szabályok vonatkoznak: zajkibocsátási határértéket nem lehet ezekre előírni, ezért a kerületi zajvédelmi rendelet megtartásukat hatósági engedélyhez, és az abban előírt működési feltételek betartásához köti. Ezek többsége önkormányzati szervezésben valósul meg, ezért környéken élők indokolatlan zavarásának elkerülése alapvető követelmény.

Speciális helyzetet teremtenek a XIII. kerületi lakosság nyugalma zavaró, de nem a XIII. kerületi jegyző illetékességébe vagy hatáskörébe tartozó zajforrások. Míg ez előbbieket a kerület közigazgatási határán kívül működnek és más kerületi jegyzőnek (Sziget Fesztivál) vagy a főjegyzőnek (margitszigeti vendéglátóhelyek) az illetékességébe tartoznak, az utóbbiak a kormányhivatal (pl. irodaházak) hatáskörében vannak. A Polgármesteri Hivatal kialakult gyakorlata, hogy a XIII. kerületi lakosság érdekeinek minél hatékonyabb érvényesítése érdekében az ilyen zajforrások elleni panaszokat is kivizsgálják, és a kivizsgálás eredményével együtt teszik át a panaszt az eljárásra jogosult hatóságnak.

A zajforrások között külön említést érdemelnek a dunai hajók, melyek szabadidős és üzemi zajforrásként zavarják a környéken élőket. (Sajátos helyzet, hogy közlekedési zajforrásnak nem minősülnek.)

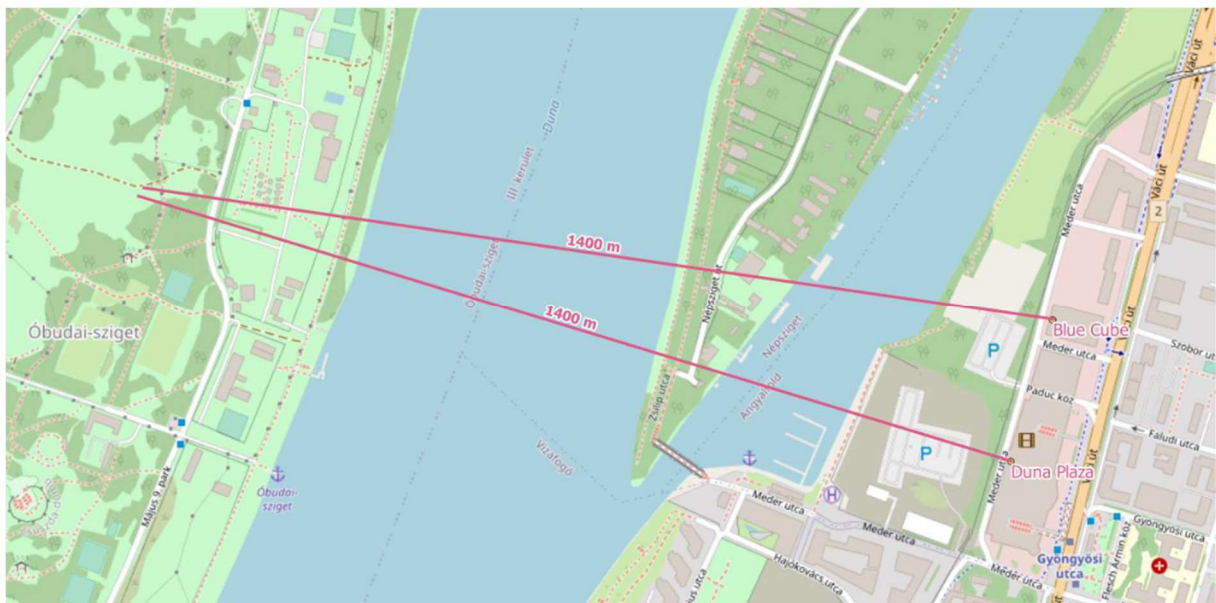
Szabadidős zajforrások azok a vendéglátóhajók, melyeken zeneszolgáltatással járó rendezvényeket tartanak, akár kikötőhelyen vesztegelnek (pl. Stopper rendezvényhajó), akár végighaladnak a Duna Budapesti szakaszán. A mozgó hajók esetében az illetékesség megállapítása problémás, mert meg kell(ene) állapítani, hogy a panaszt okozó zajkeltéskor

mely önkormányzat közigazgatási területén tartózkodtak. Ezen ügyek megoldása kizárólag az érintett önkormányzatok (XIII., II. és III. kerület, főváros) szoros együttműködésével lehetséges.

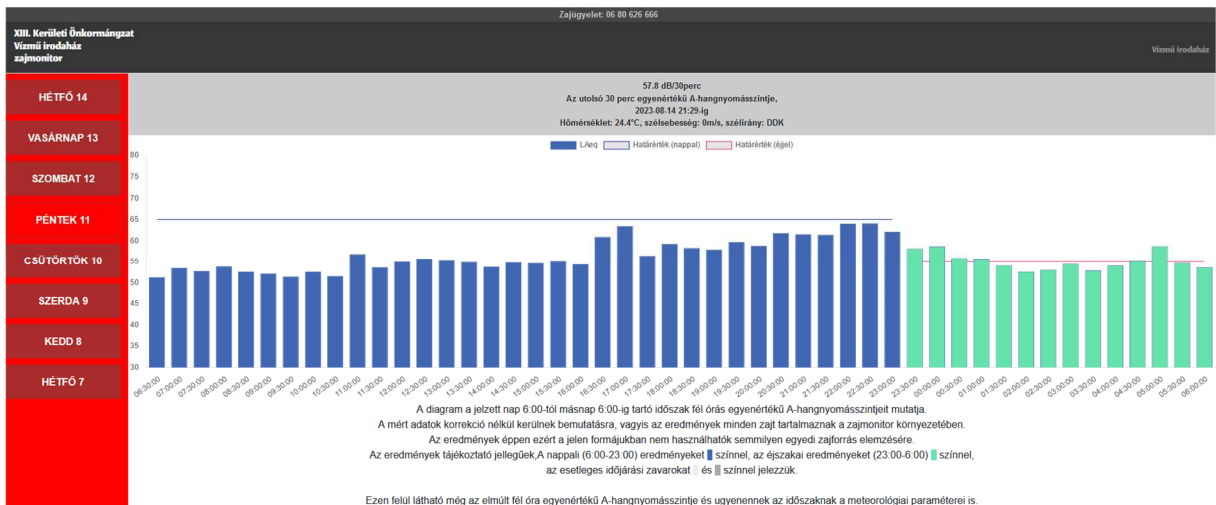
A veszteglő hajók esetében a vendéglátáshoz szükséges elektromos áramot előállító generátorok működtetése, valamint a javítások és karbantartások okoznak üzemi zajt.

A kerület zajvédelme szempontjából kiemelkedő jelentőségű a Sziget Fesztivál. Ez a rendezvény a III. kerület közigazgatási területén valósul meg, így zajvédelmi szempontból Óbuda-Békásmegyér Önkormányzat jegyzőjének feladatkörébe tartozik, vagyis a III. kerületi jegyző jogosult a panaszok kivizsgálására és a szükséges intézkedések megtételére.

A Sziget Fesztivál által a XIII. kerületben okozott zajterhelés mérésének helyszínei



Példa a 2023. évi Sziget Fesztivál által a XIII. kerületben okozott zajterhelés mértékére (A 30 perc vonatkoztatási időkre meghatározott LAeq,mért A-hangnyomásszintek)



2006 óta üzemelteti a XIII. Kerületi Önkormányzat zajügyeletét. Ez jelenleg is egyedülálló „szolgáltatás” a lakosság számára: nincs tudomásunk más hasonló önkormányzati programról, a Fővárosi Önkormányzat tart fent hasonló a margitszigeti vendéglátóhelyek zajkibocsátásának ellenőrzésére (a XIII. kerületi minta alapján).

A zajügyelet tavasztól őszig működik, és a szórakozóhelyek jellemző nyitvatartásához igazodva csütörtök és szombat között, 20 órától másnap reggel 8-ig fogadja az ingyenesen hívható +36 80 62 66 66-os telefonszámon a zajpanaszokat. Az ügyeletes a bejelentés tartalmától függően vagy szóbeli tájékoztatást ad (például arról, ha nem a jegyző, hanem más hatóság tud intézkedni az ügyben), vagy kivizsgálás céljából a helyszínre meg. Ott a bejelentővel közösen dokumentálja a panaszt, kivizsgálja azt, és szükség esetén műszeres zajmérést végez. Az írásban rögzített bejelentést a kivizsgálás eredményével és szakértői javaslattal együtt küldi meg az ügyelet a Polgármesteri Hivatal Igazgatási Osztályára, ahol azonnal megindítható a szükséges hatósági eljárás.

A zajügyelet funkciója kettős. Egyrészt hozzájárul a kerületi lakosság esti, éjszakai nyugalmanak biztosításához azzal, hogy azonnali kivizsgálási lehetőséget biztosít a kerületben jelentkező zajterhelés kivizsgálására, még olyan esetben is, amikor a zajforrás nem a kerület közigazgatási területén, például a Margitszigeten, vagy a Hajógyári szigeten működik. Ha nem a kerületi jegyző feladatkörébe tartozik az adott zajprobléma megoldása, nem az érintett bejelentőnek kell az illetékességgel vagy hatáskörrel rendelkező hatóságot felkeresnie, hanem a Polgármesteri Hivatal teszi meg. További előny az, hogy a panasz áttétele objektív szakértői véleménnyel együtt történik, így az eljáró hatóság részéről további kivizsgálást nem igényel, akár azonnali hatósági intézkedésre van mód.

A zajügyelet a kerületi jegyző zajvédelmi hatósági munkáját teszi gyorsabbá és hatékonyabbá olyan esetekben is, amikor a XIII. kerületben üzemelő zajforrás más kerületben élők nyugalma zavarja. A zajügyelet üzemeltetésére kötött, évente megújított szerződés alapján a Polgármesteri Hivatal – indokolt esetben – ügyeleti időn kívül is végeztethet zajmérést, vagy az ügyelet működése időben kibővíthető (például a Sziget Fesztivál idején mindennap működik).

A zajügyelet szezononként 70-110 panaszt vizsgál ki, melyek legnagyobb része szabadidős zajforrásokra vonatkozik. Szintén jelentős az építési tevékenységek zaja miatt érkező bejelentések száma, ezek között az építési tevékenységek időbeli korlátozására vonatkozó előírások megsértésére vonatkozó panasz. Utóbbiak alapján rendszerint közvetlen hatósági szankció (pénzbírság) alkalmazására kerül sor. Az üzemi zajforrások (ide értendők a háztartási berendezések, például liftek, kazánok és klímaberendezések is) miatt is sok bejelentés érkezik.

Nem jegyzői hatáskörbe tartoznak a szomszédági zajok (hangoskodás, házi bulik), a közlekedési zajok, az irodaházak berendezései – ilyen tárgyú panasz esetén az ügyeletes tanácsot ad a bejelentőnek az illetékes hatóság megkeresésére, vagy a Polgármesteri Hivatal teszi át a panaszt.

Településhulladék-gazdálkodás

A főváros közigazgatási területén a települési szilárd hulladék-kezelési közszolgáltatás teljesítésére kizárólagosan jogosult hulladék-kezelő a Fővárosi Közterület-fenntartó Nonprofit Zrt.

A Program előkészítése közben lépett életbe a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény módosítása, mely alapján a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás tevékenység egységesen egy koncesszor (MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt.) feladatkörébe került. A változás – remélhetően – a szolgáltatást igénybe vevőket csak annyiban érinti, hogy a koncesszorral, illetve annak alvállalkozóival kell szerződniek. A hulladéktörvény módosításai következtében a kerületi jegyző hulladékgazdálkodási hatósági hatásköre megszűnt, a közterületen ismeretlen birtokos által elhagyott hulladék elszállítása továbbra is kerületi önkormányzati feladat.

A területen a kommunális hulladék gyűjtése és elszállítása megoldott. A szervezett zöldhulladék elszállítása a fővárosi közszolgáltatás keretein belül történik.

Felhívás lakossági veszélyeshulladék-gyűjtési akcióra

A XIII. kerületi háztartásokban felhalmozódott, különleges kezelést igénylő hulladékokat **2022. október 1-jén** az alábbi helyszíneken díjmentesen vesszük át.

Lehel Csarnok (Bulcsú utcai park) 8:00-11:30	Kassák Lajos utca (Dunyov István utca sarok) 11:00-12:00	Béke tér (a Polgármesteri Hivatal parkolójában) 13:30-15:00
Pozsonyi út (Budai Nagy Antal utca sarok) 8:00-9:00	József Attila tér 12:00-13:00	Táhi utca (Tomori káosz sarok) 14:00-15:00
Szent István park (Kispark Pozsonyi úti oldalán) 9:30-10:30	Vízfogó sétány (gyógyszertár melletti parkoló, Párkány utca 42-46. mögött) 12:30-13:30	

A gyűjtési akció során gondoskodunk a háztartásokban keletkezett veszélyes hulladékok környezetbarát kezeléséről és megsemmisítéséről. Ebben tud közreműködni Ön, amennyiben leadja a következő típusú hulladékokat:

- Elektromos és elektronikai hulladékok, televízió, hűtő, mosógép, háztartási kisgépek, számítógép.
- Savas akkumulátorok.
- Festék- és lakkmáradék, szerves oldószerek, festékes rongyok, ecsetek, folyékony és szilárd növényvédő szerek.
- Lejárt szavatosságú gyógyszerek, vegyszerek.
- Fáradtolaj, olajsűrűk, légsűrűk, olajos rongyok, olajos flakonok, használt sütőszirók és olajok.

A gyűjtés során építési-bontási hulladékokat nem tudunk átvenni!

bp 13 XIII. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT

A kerületi sajátosságok:

Hulladékudvar a 1131 Budapest, Tatai út 96. szám alatt található. A háztartásokban keletkező veszélyes hulladékok közül nem veszik át a folyékony hulladékokat (festékek, oldószerek stb.), ezért a kerületi önkormányzat ezekre is kiterjedő hulladékgyűjtési akciókat szervez.

4 önkormányzati intézményben integrált irányítási rendszer működik, ennek szellemiségében a hulladékot szelektíven gyűjtik.

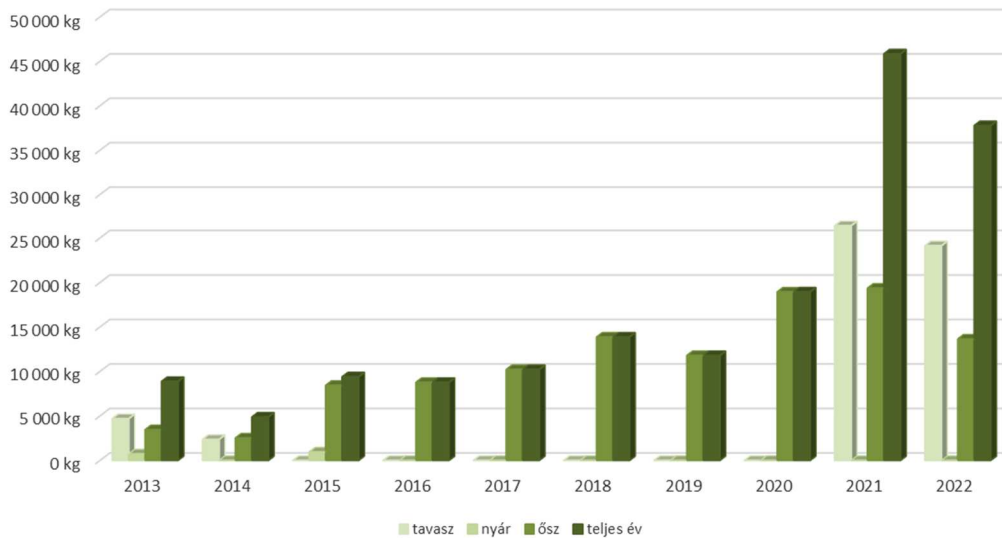
A kerület minden intézményében a veszélyes hulladék-kezelés biztosított.

Folyamatos intézkedést igényel a lakosság által, közterületre kihelyezett hulladékok elszállításáról való gondoskodás. Ez a felelőtlen cselekmény a kerület minden részén tapasztalható.

Lakossági veszélyeshulladék-gyűjtés

A lakossági veszélyeshulladék-gyűjtést az Önkormányzat évente két alkalommal, nyolc helyszínen biztosítja, ellenszolgáltatás nélkül. Ezek során a kerületi háztartásokban keletkezett veszélyes és elektromos-elektronikus (e+e) hulladékokat, valamint használt sütőolajat lehet leadni.

A kerületi lakossági veszélyeshulladék-gyűjtési akciókban begyűjtött hulladék mennyisége



Szemléletformálás

Mind környezet-, mind klímavédelmi szempontból kiemelkedő jelentőségű feladata, felelőssége az önkormányzatoknak a szemléletformálás, amelynek elsődleges célja az állampolgárok egyéni felelősségtudatának növelése. Az önkormányzat széleskörű tevékenységeinek jelentős lehet a környezeti hatása, így saját kibocsátásainak csökkentése elsődleges feladat. A település szintjén azonban elképzelhetetlen érdemi előrelépés a lakosság támogató hozzáállása, tevékeny közreműködése nélkül. Köztudott, hogy a szemléletformálás, környezettudatos nevelés a legfiatalabb generációk esetében a legfontosabb. Ennek megfelelően az önkormányzat már a bölcsődékben, az óvodákban elkezdte azt a környezeti nevelést, amellyel a gyerekek mindennapi életébe beépülnek a legfontosabb környezettudatossági, klímavédelmi szempontok.

A XIII. Kerületi Egyesített Óvoda pedagógiai programjának része az egészségnevelés és környezettudatos magatartás kialakítása. (Zöld Óvodák száma: 16, Örökös Zöld Óvodák száma: 3, Zöld Bölcsőde: 3) A „zöld óvoda” koncepció középpontjában a fenntarthatóságra nevelés szellemében történő óvodai nevelőmunka gyakorlati megvalósítása, fejlesztése, terjesztése áll. A program megvalósítása során óvodapedagógusaink játékosan mutatják be az éghajlatváltozással kapcsolatos problémákat és adják tovább a gyermekek részére a problémák megoldásához a lehetséges válaszokat. A programokban a gyermekek mellett a szülők is részt vesznek.

Minden gyermekintézményben szelektív hulladékgyűjtés van, újrahasznosított játékokat készítenek, több telephelyen gondoskodnak madarainkról, komposztálót használnak a mindennapokban. Az iskolák állami fenntartásba vétele óta sajnálatos módon egyre kevesebb a kapcsolat az intézményekkel, nehéz megszólítani az iskolás korosztályt. Ettől függetlenül a Felelős Iskola programon, a diákönkormányzatokon és a gyermekeknek, osztályoknak szóló környezettudatossági témájú pályázatokon keresztül ebben a korosztályban is ellát szemléletformálási feladatokat az Önkormányzat.

Az idősek klubjaiban a Nyugdíjasok Budapesti Szervezete tart rendszeresen tájékoztatást a környezettudatos fogyasztói magatartás viselkedésének formáiról.

Az állampolgárok részéről a közösségi költségvetés keretében számos olyan kezdeményezés érkezett, amely azt mutatja, hogy a környezettudatosság jelen van a hétköznapi gondolkodásban: pályázat kiírása levegő mérőeszközök telepítésére, környezettudatossági programok szervezése, kerékpár tárolók létesítése gyermekintézmények előtt, használt olaj gyűjtők telepítése, közterületek zöldítése, lakossági tanácsadás energiafelhasználást csökkentő módszerekről, eszközökről, közterületen elhelyezett hulladékgyűjtő edények számának bővítése.

Az önkormányzat és intézményei az általa gondozottak, neveltek részére környezeti nevelés címén minden évben megszervezik a természet és környezetvédő akciókat, környezetvédelem jeles napjainak megünneplését: Víz világnapja, Madarak és Fák Napja, Föld Napja, Környezetvédelmi Világnap, Mobilitás hét, Állatok világnapja. Önkormányzatunk rendszeresen szervez lakossági takarítási akciókat.

A szemléletformálás egyik eszköze az Önkormányzati példamutatás, ami az önkormányzat beruházási, üzemeltetési tevékenységében jelenik meg és az önkormányzati munkatársak érzékenyítését is fontosnak tartja. Az intézmények működésében a különböző erőforrásokat (víz, áram, energiafelhasználás, hulladékkezelés stb.) odafigyeléssel, mértékletes felhasználás mellett használják. Négy önkormányzati intézményben integrált irányítási rendszer működik, az ISO 14001 Környezetközpontú Irányítási Rendszer, A szabvány olyan minőségirányítási rendszer kialakítását tűzte ki célul, ahol a működési folyamatok szabályozottak, felügyeltek, és folyamatosan fejlesztés alatt állnak a hatékonyság és a szervezet eredményességének javítása érdekében. Ez csökkenti az energiafogyasztás, anyag felhasználás, az újrafeldolgozás költségeit.

Környezetvédelmi és fenntarthatósági célok, környezeti célállapot

Jövőkép

A klímavédelem magába foglalja mind a környezetvédelem, mind a fenntarthatóság követelményeit. A környezetvédelmi program a klímastratégia végrehajtását szolgálja, így a stratégiában megfogalmazott jövőképet kell szem előtt tartani e program megalkotása során:

„A kerület lendületes fejlődése mellett is folyamatosan csökken az üvegház-hatású gázok kibocsátása. Mind a lakosság, mind az Önkormányzat felkészült a klímaváltozás okozta elkerülhetetlen problémák kezelésére.

A XIII. Kerületi Önkormányzat tevékenységét áthatja a klímatudatosság, különböző szakterületi céljai megvalósítása során a klímavédelmet is szolgáló intézkedéseket hoz, összhangban az önkormányzat olyan hagyományos értékeivel, mint a szociális érzékenység és szolidaritás. A klímavédelmi célok elérése nem hátráltatja a kerület fejlődését, hanem motorja annak, jelentősen hozzájárul a kerületben élők életminőségének komplex javításához.

A kerület fejlődése klímavédelmi szempontok gyakorlatba ültetésével valósul meg, mind az önkormányzati és az állami, mind a magánberuházások során magas szinten érvényesülnek a klímavédelmi követelmények, innovatív megoldások mutatnak példát a helyi közösségen belül és azon kívül is.

A kerület lakói ügyeiket helyben intézik, élve a policentrikus település adta lehetőségekkel, használva a Smart City eszközöket. Tudatos fogyasztóként keresik és elvárják a környezetkímélő termékeket és szolgáltatásokat. Ha szükséges, akkor alternatív eszközökkel közlekednek munkahelyükre, de gyakran dolgoznak otthonról, rutinosan használják a legkorszerűbb informatikai megoldásokat. Pihenésre szívesen használják a lakóhelyük közvetlen közelében rendelkezésükre álló magas színvonalú, közösségi térként is jól funkcionáló zöldfelületeket, legyenek azok az önkormányzat által fenntartott közparkok, vagy a közösségi használatra megnyitott magánterületek.”

(forrás: XIII. kerületi Klímastratégia 2020-2024)

SWOT-analízis

Stratégia: építeni az erősségekre, kijavítani a gyengeségeket, kihasználni a lehetőségeket, minimalizálni a veszélyek hatását.

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Elkötelezettség a környezeti szempontok érvényre juttatása mellett	A külső, pályázati finanszírozási lehetőségek igénybevétele alacsony
Környezetvédelmi célok eléréséhez forrást biztosító környezetvédelmi alap	A sűrű beépítettségű városrészek alacsony zöldfelület-intenzitása
Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése	Kerékpáros infrastruktúra nem összefüggő
Tömegközlekedéssel jól ellátott kerület	Parkolási problémák jellemzőek a sűrű beépítettségű területeken
Aszfalt burkolatú járdák cseréje környezetbarát térköre folyamatos	A szemléletformálási akciók nem elég hatásosak
Passzívházak és passzívóvoda megvalósítása saját forrásból	
Energiahatékony Önkormányzat Tanúsítvány	
Önkormányzati pályázatok társasházak számára energiahatékonysági fejlesztésekre	
Zöldfelület-fejlesztési stratégia 2008 óta	
Önkormányzati zöldfelületek növekvő tendenciája	
Zöldfelületek folyamatosan javuló színvonala	
Meglévő, folyamatosan bővülő pályázati lehetőségek (udvarzöldítési, környezetvédelmi, lakossági zöldterület védnökségi, esővízgyűjtő pályázat)	
Zöldtetők, zöldhomlokzatok beépítése a KÉSZ-be	
Duna-szakasz használatának szigorítása a KÉSZ-ben	
Környezetvédelmi jeles napokhoz kapcsolódó programok pl. bringás reggeli	
Zöld Pont kitelepülések lakóközösségi napokon	
Partnerségi kommunikáció	

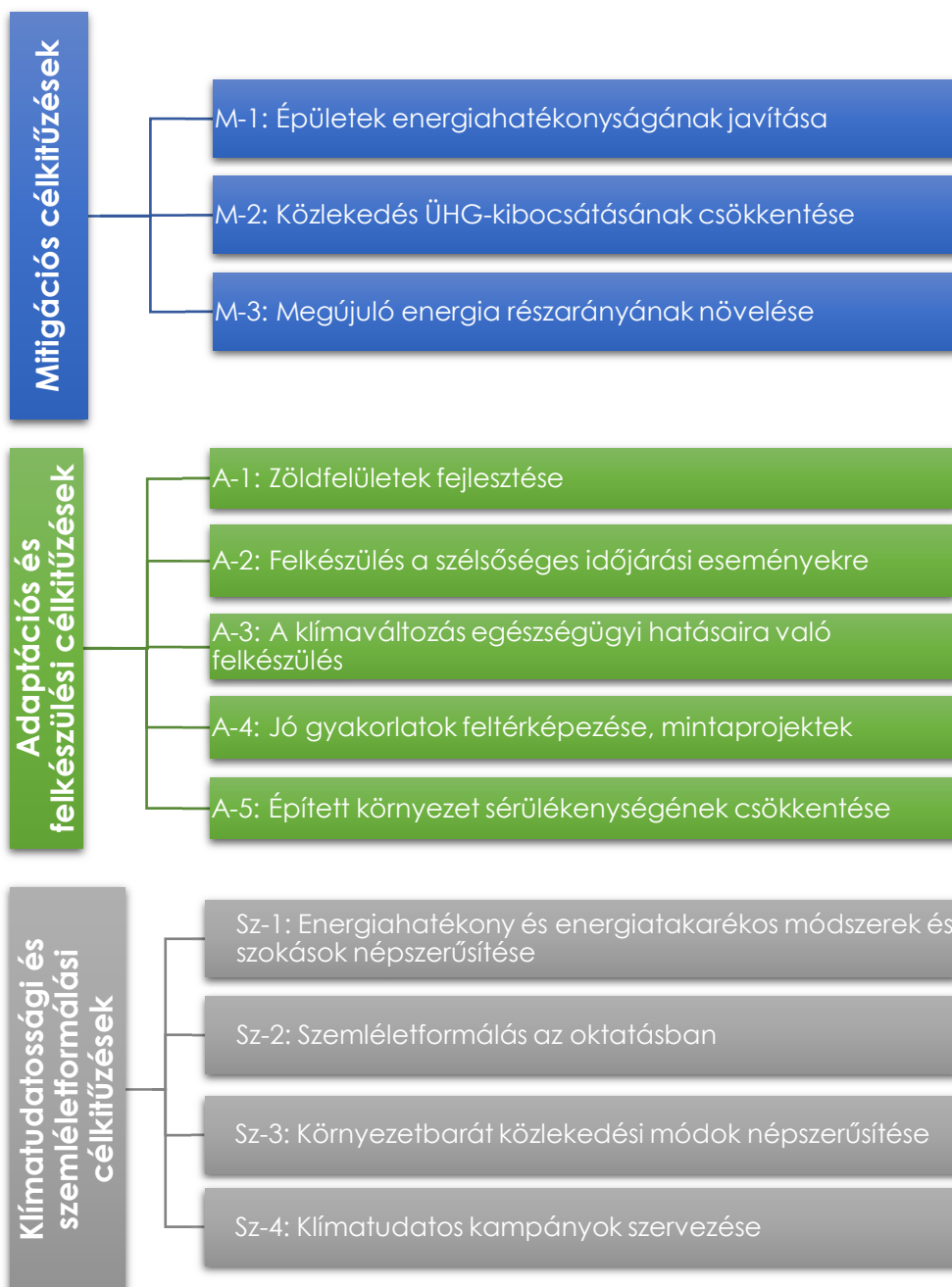
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<p>Nagyipari ÜHG-kibocsátó nincs a területben</p> <p>Gázfogyasztók számának és a gázfogyasztás csökkenése</p> <p>Az energiaválság hatásainak következtében az energiatakarékosság előtérbe kerülése</p> <p>Az aktív mikromobilitási eszközök elterjedésével a gépjárműforgalom csökkenése</p> <p>A magánberuházások során megvalósuló iroda és lakóépületek minősített, környezettudatos megoldásai</p>	<p>A klímaváltozás hatásai a területet is közvetlenül érintik (hőhullámok, viharok)</p> <p>a környezetvédelem jelentősége az országos politikában visszaszorult</p> <p>a gazdasági (megélhetési) és biztonsági szempontok mellett a környezetvédelemre kevesebb figyelem irányul</p> <p>Önkormányzati jogkörök és feladatok szűkülése</p> <p>Önkormányzatok pénzügyi forrásainak szűkülése</p> <p>Jelentősen nem csökken a gépjárműhasználat és ezért a közlekedés ÜHG- és zajkibocsátása is nagy</p> <p>A fogyasztási szokások változásával nő a szilárd hulladék lerakásához kapcsolódó kibocsátás</p> <p>Az energiahatékonysági fejlesztések ellenére a fogyasztási szokások változásával nő a szektor kibocsátása</p> <p>Koronavírus-járvány következtében a tömegközlekedéstől félők számának növekedése</p> <p>A fogyasztási szokások változásával növekszik a villamosenergia-fogyasztás és a hulladék mennyisége</p> <p>Az egyes korosztályok és társadalmi csoportok eltérően ítélik meg a környezetvédelmi, klímavédelmi problémák jelentőségét (klímaszkeptizmus vs. klímaszorongás)</p> <p>Az iskolák államosítását követően a diákok szemléletformálására korlátozottak az önkormányzati lehetőségek.</p>

JÖVŐKÉP	Példamutató, energiahatékony és a klímaváltozás hatásaira felkészült, élhető zöld kerület		
ÁTFOGÓ CÉLOK	ÜHG kibocsátás csökkentése	Klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	Klímatudatos közösség
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉSEK	Épületek energiahatékonyságának javítása	Zöldfelületek fejlesztése	Energiahatékony és energiatudatos módszerek és szokások népszerűsítése
		Felkészülés a szélsőséges időjárási eseményekre	
	Közlekedés ÜHG kibocsátásának csökkentése	Épített környezet sérülékenységeinek csökkentése	Szemléletformálás az oktatásban
		A klímaváltozás egészségügyi hatásaira való felkészülés	Környezetbarát közlekedési módok népszerűsítése
	Megújuló energia részarányának növelése	Jó gyakorlatok feltérképezése	Klímatudatos kampányok szervezése

Környezetvédelmi program, intézkedések

A klimatikus viszonyok és a levegőminőség javításával kapcsolatos intézkedések

A XIII. kerület 2020-ban a Klímabarát Települések Szövetsége által első alkalommal meghirdetett pályázaton Klímabarát Díjat nyert. Ezt az elismerést nem egy konkrét program, projekt megvalósításáért, hanem klímavédelmi tevékenységének összességéért ítelték oda kerületünknek. A pályázat összeállítása során magunk is megállapítottuk, hogy mind a mitigáció (a klímaváltozást okozó folyamatok csökkentése), mind az adaptáció (az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodás) területén büszkék lehetünk eredményeinkre, és nemcsak szlogen, hogy az önkormányzat tevékenységének minden területén érvényesülnek a klímavédelmi szempontok. Megállapítható az is, hogy számos sikeres önkormányzati program folyik a szemléletformálás területén, azonban céljaink eléréséhez a lakosság sokkal szélesebb körét szükséges elérni.



Energiagazdálkodás

A Képviselő-testület által elfogadott Klímastratégia mitigációs intézkedési javaslatok között szerepel

- az épületek energiaveszteség feltáró vizsgálata, energetikai auditok lefolytatása,
- az intelligens létesítményüzemeltetési rendszer bevezetési lehetőségének vizsgálata, előkészítése,
- a középületek energetikai felújítása,
- a lakóépületek energetikai felújításának ösztönzése,
- a megújuló energia beruházások támogatása.

Fentiekkel összhangban került megfogalmazásra a korábbi Környezetvédelmi Programban

- az önkormányzati tulajdonú épületek energiaveszteségét feltáró vizsgálat, energiaauditok lefolytatása,
- az önkormányzati épületek korszerűsítésére, szigetelés, nyílászárócsere, megújuló energiaforrások használata,
- az önkormányzati tulajdonú épületekben intelligens létesítményüzemeltetési rendszer bevezetési lehetőségeinek vizsgálata, az új beruházások során a rendszer kialakítása,
- a KÉSZ-ben a nem lakóépületek esetén zöld homlokzatok létesítésének előírása a zöldtetőkön kívül,
- önkormányzati ösztönzések, támogatások a megújuló energiaforrások lakossági telepítéséhez.

A Klímastratégiában és a Környezetvédelmi Programban megfogalmazott, az épített környezettel kapcsolatos feladatok aktuálisak, az energiaárak piacán bekövetkezett drasztikus áremelkedések miatt a környezetvédelmi szempontok mellett, gazdasági szempontból is különösen fontossá váltak.

A Képviselő-testület által elfogadott 10 éves intézményfelújítási terv intézménycsoportonként meghatározza az egyes ingatlanok energetikai beruházásait. A programban megfogalmazott feladatok alapján a Képviselő-testület az éves költségvetésében biztosítja a beruházásokhoz szükséges forrást és a nagyobb költségvetésű munkák esetén beruházási célokra fogad el. Az üzemeltetők bevonásával 2023 márciusában megtörtént a felújítási terv felülvizsgálata, az időarányos teljesítések, az üzemeltetők igények és az időközben felmerült műszaki szükségességből eredő munkák figyelembevételével, tekintettel az elmúlt időszakban kialakuló és a működést hátrányosan érintő energiapiaci árrobbanásra.

A felújítási program lehetővé teszi a műszaki és szakmai igényeknek megfelelően a tervezést, az előre gondolkodást. Az ütemezés az épületek műszaki állapotának felmérésén és folyamatos monitorozásán alapult. Az éves felújítási terv az adott évben rendelkezésre álló költségvetési forrásokra tekintettel az eredetileg tervezett sorrendiség felülvizsgálatával készül, az intézményvezetők szakmai véleményének

figyelembevételével. Célunk az önkormányzati intézmények tervszerű felújításának folytatása az intézményfelújítási program alapján.

A XIII. kerület Klímastratégiájában megfogalmazott cél a globális éghajlatváltozást előidéző folyamatok mérséklése, a káros kibocsátások csökkentése, az energiafelhasználás racionalizálása. Ezeket a szempontokat figyelembe véve országos szinten élen járó beruházási programokat dolgoztunk ki, elsősorban gépészeti és elektromos rendszerek tekintetében, a napenergia passzív hasznosításának megoldásával (épületek tájolása, hőszigetelés). Az épületek energia fogyasztását korszerű épületgépészeti (fűtő-, hűtő, szellőző berendezések) és épületvillamossági berendezések telepítésével csökkentjük. A Kucsma utca 45-49. szám alatt tervezett következő önkormányzati bérház megépítése során a Darmstadti Passzívház minősítés elérése a célunk.

Alternatív energiaforrások használata területén a kerület adottságai (zömmel beépített, nagyvárosi környezet) miatt elsősorban hőszivattyús rendszerek kialakítására van lehetőség, amit az új építések és épületgépészeti korszerűsítések során alkalmazunk. Az új építések mellett az Önkormányzat fontos szerepet vállal az épületenergetikai korszerűsítésekkel megvalósuló CO₂ kibocsátás csökkentési megoldások területén, a kazánok korszerűsítése, hőszivattyúk telepítése, homlokzati nyílászárók cseréje, homlokzatok hőszigetelése, fényforrások korszerűsítése megvalósításával.

Az egyre forróbb nyári időszakokban igény van az intézmények hűtésére. A légkondicionálók nagy energiafelhasználása hozzájárul az üvegházhatás növeléséhez, ezért az épületek hűtését az oktatási-nevelési intézmények esetében elsősorban alternatív módszerekkel, külső árnyékolók felszerelésével, energiafelhasználás nélkül oldjuk meg. A teljes felújításokon átessett épületekbe nagy hatásfokú hővisszanyerős komfort szellőzést építünk be, mely a természetes szellőztetések során bekövetkező hőveszteséget minimalizálja, és télen-nyáron segíti az épület energiaháztartását.

Az intézményfelújítási programon túl a Képviselő-testület 2022. decemberben elfogadta a XIII. Kerületi Önkormányzat energetikai korszerűsítési programját, ami alapján a beruházást igénylő intézkedések közül a legfontosabbak az épületek szigetelésére, LED-es világításkorszerűsítésére, napelemes rendszerek telepítésére vonatkoznak. Az épületek jelentős részénél műszakilag lehetőség van a tetőre napelemes rendszer telepítésére. A napelem rendszer vizsgálata során figyelembe kell venni, hogy jelenleg a szolgáltatói rendszerbe a betáplálás nem lehetséges, így csak a ténylegesen intézményenként felhasznált teljesítménnyel lehet kalkulálni. Figyelembe kell venni továbbá az épület tetőszerkezetét, tájolását is, tekintettel arra, hogy kedvezőtlenebb tájolású intézményekben a napelem felszerelése gazdaságosan nem megvalósítható. Nagyobb teljesítmény esetében – hálózati betáplálás nélkül – a termelt energia tárolását is biztosítani szükséges. A jövőben a napelemes rendszerek telepítése megteremtik egy energiaközösség létrehozásának lehetőségeit. Célunk, hogy egy energiaközösség létrehozásával kerületi szinten hatékonyabban használjuk fel az energiát, ezzel tehermentesítve a meglévő hálózatot és csökkentve a kiadásokat. Sikeres és hatékony működés esetén az önkormányzati intézményeket tömörítő energiaközösség bővíthető a lakossági irányába.

Az energetikai korszerűsítési program alapján a következő időszak intézményfelújításait a 10 éves intézményfelújítási programmal összhangban, az alábbi szempontok szerint kell rangsorolni:

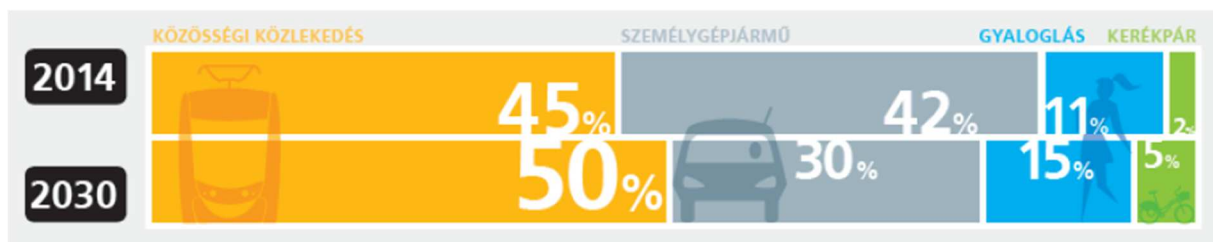
- napelemes rendszerek telepítése,
- korszerű, hőszigetelt nyílászárók cseréje,
- levegő-víz hőszivattyú rendszer telepítése,
- homlokzati hőszigetelés,
- lapostetőszigetelés, földémszigetelés.

Ahhoz, hogy az önkormányzati intézmények, létesítmények, energiateljesítmény helyek minél takarékosabban tudjanak üzemelni, szükség van a havi fogyasztási adatok teljeskörű monitoringjára. Ehhez a havi többezer számla tételes feldolgozására, illetve az abban található adatok rendszerezésére, valamint a leolvasott mérőóra állások kezelésére van szükség. A feladat hatékony megvalósítása érdekében elkezdjük alkalmazni a Panda energiamedzsent szoftvert, amely naprakész információt biztosít a fogyasztási helyek energiagazdálkodásáról, csökkenti az adminisztratív terheket, különböző riportokat készít a fogyasztási adatokból, számlaértékekből. Nyomon követi az intézmények, fogyasztási helyek energiagazdálkodását, rendszerezi és elemzi azok adatait. A Panda szoftver folyamatos használata és az általa nyújtott információk használatának bővítése további feladatot jelent.

A magántulajdonban lévő lakások és lakóépületek megújításához 1995 óta járul hozzá önkormányzatunk. A lakóközösségek a kamatmentes támogatásnak köszönhetően energetikai beruházásokat, felújításokat tudtak elvégezni. Az építőipari árak dinamikus emelkedésének, a magas inflációnak köszönhetően folyamatosan drágulnak a kivitelezési költségek. Annak érdekében, hogy a magántulajdonban lévő ingatlanok a jövőben is meg tudjanak újulni, szükséges biztosítani a továbbiakban is az önkormányzati támogatást.

Közlekedésszervezés

A közlekedés okozta környezetszennyezés terén látványos eredményeket a kerületi önkormányzat önállóan nem tud elérni. Tekintettel arra, hogy a forgalomtechnikai, forgalomszervezési feladatok a Fővárosi Önkormányzat hatáskörében vannak, így szükséges a szoros együttműködés, a Budapesti Mobilitási Terv célrendszerével összhangban kell megfogalmazni a helyi feladatokat (Újlipótvárosi Mobilitási Terv). Cél az egyéni gépjárműforgalom csökkentése, a gyalogos, kerékpáros, mikromobilitási, tömegközlekedési eszközök arányának növelése.



(forrás: Budapesti Mobilitási Terv)

A tapasztalatok azt mutatják, hogy folyamatosan növekszik a kerékpárral közlekedők aránya. Ugrásszerű növekedést mutat a különféle mikromobilitási eszközök – jellemzően elektromos és hagyományos rollerek – használata. A kerékpáros infrastruktúra hálózata a kerület egészét és a lokációt tekintve kiváló, fővárosi viszonylatban átlag feletti minőségű és méretű. A kapcsolódó kerékpáros hálózati fejlesztések megtörténtek, de további igények mutatkoznak a kerékpártámaszok számának növelésére.

A jelenlegi 31,1 km kerékpáros létesítményhez még 15,6 km kiépítésére van szükség (keresztmetszeti / utca hosszban mérve) ahhoz, hogy a kerület kerékpáros hálózata teljessé váljon. Ez azt jelenti, hogy a kerület kerékpáros hálózata 67 %-ban, azaz 2/3-ad részt már kiépült. A hiányzó kulcsfontosságú hálózati elemek tervezés/építés alatt vannak (3,3 km), a többi hiányzó nyomvonal alternatív párhuzamos útvonalakon (pl. kiskforgalmú utcákban) a megvalósulásig kiváltható. Célunk a kerékpáros infrastruktúra további fejlesztése. A környezetvédelmi pályázat keretében a jövőben is támogatjuk társasházak, lakásszövetkezetek magánterületén kerékpártárolók építését.

Az infrastruktúrafejlesztés célja a mikromobilitási járművek (magánkerékpár, BUBI, e-roller, e-robot) hozzáférési és rövid idejű parkolási lehetőségeinek bővítése. A mikromobilitási pontok jellemzője, hogy belvárosi környezetben 1-2 perc sétával elérhetőek, elhelyezésüket tekintve könnyen felismerhetőek, megtalálhatóak és segítik a csomópontok beláthatóságát akadályozó szabálytalan autóparkolás kiküszöbölését. Az úttesten történő elhelyezésükkel a szabályos járműközlekedésre ösztönöznek. Helyigénye egy kényelmes autóparkoló nagysága, amely egyidőben több ember mobilitását segíti, szemben az előbbi alacsonyabb hatékonyságával.

Egyre több jogos lakossági panaszt okoz a közösségi e-rollerek nagy száma a kijelölt mikromobilitási pontokon. A szolgáltatóként maximált darabszámot a forgalmasabb mmp helyszíneken jelentősen meghaladja az eszközök száma, ami az mmp-k kijelölésével elérni kívánt célt, a rendezett közterületi állapotokat lehetetleníti el. Az előbbieket miatt a szabályozás jövőbeli módosítása szükséges, amire fővárosi szinten kell megoldást találni.

A 850 szenzorral működő smart parkolási rendszer tapasztalatai kedvezőek. A rendszer segítségével az autósok időt és üzemanyagot spórolnak, hiszen kevesebbet keringenek feleslegesen, és közelebb található helyet az úticéljukhoz. A parkolóhely-keresési idő lerövidülésével közvetve csökken a károsanyag-kibocsátás és a zajszennyezettség is a környéken. A következő időszak feladata a smart parkolási rendszer további bővítése.

A környezetvédelmi szempontok érvényesítése érdekében feladatunk a jövőben a Tempo30-as övezetek bővítése, az átmenő forgalom csökkentése, új forgalomcsillapító eszközök telepítése, a parkolási rend átalakításával a járdák folyamatos felszabadítása. A továbbiakban is csatlakozunk az Európai Mobilitási Héthez és az autómentes nap alkalmával rendezvénysorozatot szervezünk.

Épített környezet

A Kerületi Építési Szabályzat (KÉSZ) elmúlt években elfogadott módosításaival az irodafejlesztések esetén a zöldhomlokzatok, zöldfelületek kialakításának kötelezettsége bővült, továbbá a lakófejlesztések esetén a zöldfelületi minimumok bővítésére került sor.

A KÉSZ módosításával évente egy alkalommal foglalkozik a Képviselő-testület. A további módosítások során vizsgálni kell a zöldfelületekkel kapcsolatos előírások további szigorításának, a megújuló energia használatának ösztönzési lehetőségeit. Vizsgálni szükséges, mely területeken lehet bővíteni az egyes, fejlesztés előtt álló tömbökben a közforgalom számára megnyitott zöldfelületek kialakítási kötelezettségének előírását. Ilyen fejlesztésekre jó példa a Váci Greens Irodaegyüttes, a H2Offices a volt Vízművek épület helyén, az Agora a Göncz Árpád városközpontban, vagy a Green Court Office a Dózsa György úton.

Az ITS alapján feladat a barnamezős területek átalakulásának elősegítése. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv) meghatározza a barnamezős terület és a rozsdáövezeti akcióterület fogalmát. Az Étv. előírásai alapján a rozsdáövezeti akcióterületek lehatárolását a Kormány a kerületi önkormányzat véleményének kikérésével rendeletben állapítja meg. A megkeresések esetén azt a gyakorlatot követjük, hogy amennyiben az érintett terület szerepel a KÉSZ 10. mellékletében, mint barnamezős terület, akkor tudomásul vesszük a rozsdáövezeti akcióterületi kijelölését, felhívva a figyelmet a KÉSZ paramétereinek és az esetleges településrendezési szerződésben foglalt kötelezettségek betartására.

Veszélyt jelent a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségűvé nyilvánított beruházások gyarapodó száma. Abban az esetben, amikor az ingatlanfejlesztésekhez kapcsolódó határidők lerövidítésén túl a KÉSZ paramétereit is felülírják a kiemelő jogszabállyal, csökkentik a zöldfelületi minimumra vonatkozó szabályokat és ezzel párhuzamosan lehetővé teszik a beépítési paraméterek növelését, akkor az önkormányzat jogalkotási szabadsága csorbul és a környezetvédelmi szempontok háttérbe szorulnak.

A továbbiakban is arra törekszünk, hogy bevonjuk a beruházókat a közcélú fejlesztések elvégzésébe, az új, közhasználatú zöldterületek kialakításába, a kerületi vízpartok revitalizációjába (Meder utcától északra fekvő Duna part, FOKA-öböl, Rákos-patak partja), fasor telepítési feladatokba. Településrendezési szerződések megkötésére abban az esetben is javaslatot teszünk, amikor a KÉSZ előírásainak módosításával kapcsolatban nem fogalmaz meg javaslatot a beruházó. Minden XIII. kerületben fejlesztővel szemben elvárás a minőségi, energiahatékony, alacsony károsanyag-kibocsátású épületek tervezésén túl az ahhoz kapcsolódó zöldfelületek színvonalas kialakítása és közcélú kötelezettségek vállalása.

Zöldfelület-gazdálkodás

A 2020-2024 közötti időszakra vonatkozó Angyalzöld 3.0. programot a Képviselő-testület 20/2020. (II. 6.) számú határozatával fogadta el. A korábban megfogalmazott célok, stratégiák köre tovább bővült, a program kiegészült új igényekkel, a technikai fejlődés révén új funkciókkal.

Az AngyalZÖLD 3.0 küldetése, hogy megteremtse az épített és természeti környezet harmóniáját, valamint meghatározza azokat a fejlesztési irányokat, melyek segítségével az emberek életminőségét javító, a közösség igényeihez folyamatosan alkalmazkodó, a klímaváltozás kihívásaira reagáló, a biológiai sokféleséget kialakító, smart megoldásokkal

is felvértezett, akadálymentesített közterületi és zöldhálózati rendszer kialakítása és működtetése válik lehetővé.

A stratégiai feladatok környezetgazdálkodási, közútkezelési és parkolási témák szerint rendszereződnek. A szervezeti integráció megteremti a háttérét annak, hogy az önkormányzat közterületekkel kapcsolatos üzemeltetési és fejlesztési feladatai, valamint az ezeken túlmutató önként vállalt feladatok integrált szemlélet mentén és összehangoltan valósuljanak meg. Az AngyalZÖLD 3.0 programban megfogalmazott átfogó célok a következők:



Az AngyalZÖLD 3.0 zöldhálózat fenntartási programja a klímavédelem szempontjait figyelembe veszi, kiemelt figyelmet fordít a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodásra, a klímavédelemre és az ökológikus zöldfelület gazdálkodásra, így a csapadékvíz visszatartásának módszereire, a helyi adottságoknak megfelelő növényfajták alkalmazására, a talajvizes öntözőhálózat fejlesztésére, a biológiailag inaktív felületek csökkentésére, világosabb burkolatok használatára, extenzív gyepek kialakítására. Az üzemeltetési szempontok figyelembevételével törekszünk a természetes anyagok alkalmazására. Az elmúlt években elkezdett, intenzív fenntartású egy- és kétnyári felületek területének csökkentése a biológiai sokféleség biztosítása, a klimatikus viszonyok változásai, a hosszútávú fenntarthatóság érdekében tovább fog folytatódni új, biodiverz növényágások kialakításával.

A zöldhálózati rendszer bővítése, a zöldterülethiányos, sűrű beépítésű kerületszeken kiemelt feladat. A közúthálózati fejlesztések során a gyalogos forgalom prioritását és a zöldfelületi rendszer fejlesztési prioritásait érvényesítjük.

A zöldfolyosó, zöldsétány, és fasor fejlesztési program részeként a Duna-parti területek közül 2020-ban a Marina parti közpark funkcióbővítő fejlesztését valósítottuk meg, játszótér kialakításával. A Népsziget északi végén a vasúti híd alatti terület közelében lévő vendéglátóhelyekkel kötött megállapodások alapján a környezetük rendezésére, zöldfelületek fejlesztésére került sor. Településrendezési szerződés keretében a következő években megújul a Meder utcától északra eső Duna-parti szakasz, folytatva a Marina-parton kialakított zöldsétányt és közparki teresedésekkel bővül a volt ipari terület.

A Rákos-patak revitalizáció és zöldsétány célja a patakmeder biológiai és környezeti rehabilitációja, természetességének, megközelíthetőségének fokozása. A patak környezetében magas funkcionális értékű parkterület kialakítása és kiemelt zöldtengely kialakítása célkitűzés során valósult meg 2020-2021 években a Rákos-patak északi oldalán a Kubala László parkban a gyalogos hidat a Tahí utcával összekötő sétány, valamint a patak parthoz levezető kilátóterasz, és a terasz rézsűjében telepített évelőágyások. A következő években településrendezési szerződésekben szereplő kötelezettségvállalások alapján, magántőke bevonásával újulhat meg több szakaszon a patak partja.

Folytatjuk lobbitevékenységünket a fővárosi tulajdonban lévő patak menti szakaszok revitalizációja és a Népszigeti erdő újratelepítése érdekében.

Feladat a kerületi zöldhálózat bővítési lehetőségének felmérése, a kerületi üzemeltetésben lévő zöldterület növelése, további talajvízkutak létesítése. A fák védelmével kapcsolatos helyi rendeletet folyamatosan felülvizsgáljuk, a zöldfelületi kataszterünket fejlesztjük, napra készen tartjuk.

Településihulladék-gazdálkodás

Napjainkban a szolgáltató, kereskedelmi tevékenységhez, valamint a lakosság életmódjához, a „fogyasztói társadalomhoz” kapcsolódóan az egyik kiemelt környezeti probléma a keletkező hulladék egyre jelentősebb mennyisége. A körforgásos gazdaságra történő áttérés alapvető követelménye a hulladékok minél nagyobb arányú újrahasznosítása, ezen a területen jelentős előrelépésre van szükség. Budapesten a

közszolgáltatás keretében begyűjtött hulladéknak mindössze 16%-a szelektíven gyűjtött hulladék, ennek is 39%-a zöldhulladék, azaz az évente keletkező 600-650 ezer tonna hulladékból¹⁰ 60-65 ezer tonna az újrahasznosítható papír-, műanyag- és fémhulladék.

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás teljes átalakítása eredményeképp a továbbiakban a hulladékgazdálkodási tevékenységek csak a koncesszor szervezet (MOHU) közreműködésével valósulhatnak meg, így az önkormányzatok mozgástere szűkül, kérdésessé vált az e szakterületen önként vállalt feladatok megvalósíthatósága, indokoltága is. (Például a lakossági veszélyeshulladék-gyűjtésekkel eddig a kerületi önkormányzatok a Fővárosi Önkormányzat közszolgáltatási feladatellátását „egészítették ki” saját forrásból, a továbbiakban ugyanez már állami feladat átvállalása lenne.)

Az önkormányzati intézményekben gondoskodunk a veszélyes hulladékok elkülönített gyűjtéséről, bővítjük azon önkormányzati intézmények körét, ahol a használt olajat díjmentesen le lehet adni, megszervezzük a zöldhulladék-gyűjtési akciót és a környezetvédelmi pályázat keretein belül támogatjuk a társasházak, lakásszövetkezetek komposztálási lehetőségeinek bővítését.

Települési környezet és közterületek tisztasága, elhagyott hulladék felszámolása

A főváros kétszintű önkormányzati rendszere keretében megvalósuló feladatmegosztás szerint a közterületek tisztántartása fővárosi feladat. Budapest Főváros Közgyűlésének a főváros köztisztaságáról szóló 48/1994. (VIII.1.) számú önkormányzati rendelete értelmében Budapest Főváros Közgyűlése gondoskodik a fővárosban a közterületi parkolósávok és útpályák tisztántartásáról, a kezelésében álló közterületeken kihelyezett illegális hulladék elszállításáról, köztisztasági szolgáltatásokról. Önkormányzatunk – bár nem tartozik a kötelezendően ellátandó feladatai körébe és nem is kap rá központi forrást – évről évre egyre több közpénzt és kapacitást fordít a közterületek köztisztasági helyzetének javítására, szinten tartására.

Az önkormányzatunk tulajdonába és üzemeltetésébe tartozó közparki és lakótelepi zöldfelületek és ezen területek járdáinak, járdaszakaszainak (1 400 112 m²) takarítása alapfeladat. Folyamatosan gondoskodunk az önkormányzat kötelező feladatainak ellátásáról, az általunk üzemeltetett közparkok és rekreációs területek tisztaságának biztosításáról, a kerületi üzemeltetésű közterületeken illegálisan lerakott hulladékok elszállításáról, az ebürülékgyűjtő edények ürítéséről és tisztántartásáról, a kutyailemhelyek kéthetente elvégzett homokcseréjéről.

Az Önkormányzat által vásárolt járdatarítógépek és kézi seprőgépek segítségével a teljes kerület közutakhoz tartozó járdafelületeinek tisztántartását tudjuk javítani.

Az elmúlt években a társasházak számára járdatarítógépek beszerzésére újonnan kiírt pályázaton 42 lakóközösség nyert el 200 000 Ft támogatást és vásárolt gépet a takarítási feladatainak ellátásához. A nyertes társasházak, lakásszövetkezetek vállalták, hogy az önkormányzati támogatással beszerzett gépet szükség szerinti gyakorisággal használják, ennek révén folyamatosan megtisztítják az ingatlanal határos járdaszakaszokat. A gépek

¹⁰ Budapest Környezeti Állapotértékelése 2022

használatáról 2 alkalommal, április 30-ig és szeptember 30-ig kellett beszámolót küldeniük a takarítógép működéséről és használatáról, melynek elkészítése a támogatás feltétele volt. A gépek hatékony munkavégzésre képesek, a tapasztalatok azt mutatják, hogy ezeken a területeken nagyobb a tisztaság, kevesebb a kutyaürülék és sokkal rendezettebb és tisztább a környezet. A parki gurulószemét szedését, a köztéri szemetesek üritését parkgondnokaink, az ASZE munkatársai, közfoglalkoztatottak és megbízott vállalkozó együttesen látják el.

A kerület teljes területét érintő, járdákra és zöldfelületekre kiterjedő köztisztasági akcióra évente két alkalommal kerül sor. Az akció során a nem kerületi fenntartásba tartozó, de a kerületben lévő valamennyi járdán, járda melletti zöldfelületen és az útpadka melletti területeken is összegyűjtjük a szemetet és elszáradt növényi részeket.

2022 óta szervezzük a „Faltól falig takarítási akciót” együttműködve a BKM Budapesti Közművek Nonprofit Zrt-vel. A közös munka keretén belül a BKM az útpálya és a parkolósávok speciális célgéppel történő tisztítását végzi, a XIII. Kerületi Közszolgáltató Zrt. a kézi és beülős seprőgépek segítségével a járda felületek megtisztítását látja el.

A közterületen elhagyott hulladékok elszállítása komoly kihívást jelent. A XIII. Kerületi Közszolgáltató Zrt. havonta 200-300 m³ illegális hulladékot és nagyjából 50-100 m³ zöldhulladékot szállítottak el közterületeinkről.

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően november első 2 hetében tervezzük 20.000 db zöldhulladékgyűjtő zsák díjmentes kiosztását a lakosság és a kerületi fenntartású intézmények körében. A zsákokban kihelyezett zöldhulladékok elszállításáról a BKM FKF Divíziója gondoskodik.

A Prevenziós Központ adományozási programja a hulladéktermelés megelőzését is szolgálja. Az adományok a hátrányos helyzetű családok segítése mellett, az újrahasznosítási szempontokat is szolgálják.

A továbbiakban is az a cél, hogy javuljon a XIII. kerület köztisztasága. Ehhez a kerületi önkormányzat önként vállalt feladatként jelentős anyagi forrásokkal járul hozzá. Folytatjuk a „faltól falig” takarítási akciók szervezését, törekszünk az illegális hulladéklerakások felszámolására, lakossági köztisztasági szemléletformáló kampányokat szervezünk, üzemeltetjük a több, mint 400 ebürülékgyűjtő edényt, szükség esetén gondoskodunk a bővítésről. A lakossági igények alapján fejlesztjük a kutya-futtatók infrastruktúráját, a takarítógépek további üzemeltetésével segítjük a társasházak, lakásszövetkezetek járdatarítási feladatainak ellátását.

A kerületi önkormányzat által önként vállalt köztisztasági feladatok 2022. évi költségei		
megnevezés	helyszín	bruttó Ft
hulladék és illegális hulladék elszállítás	kerületszerte	59 483 054
zöldhulladék szállítás	kerületszerte	8 221 345
ebürülék gyűjtés	kerületszerte	73 543 772
FKF zöldhulladék gyűjtő lakossági zsákok	-	4 229 100
hulladékgyűjtő zsákok beszerzése	kerületszerte	13 240 169
Takarítógépek üzemeltetése	kerületszerte	8 452 734
Pázsitgeregelyezéssel és lombgyűjtéssel egybekötött köztisztasági takarítás	kerületszerte	67 854 134
Köztéri szemetesek ürítése, parki takarítás	kerületszerte	115 275 136
intenzív használatú területeken a szemetesek hétfégyi ürítése	időszakosan Marina parton, Gyöngyösi sétányon, Béke téren, Vízafogó parkban	17 394 225
Összesen bruttó:		367 693 669

Zaj és rezgés elleni védelem

A zajvédelem helyi szabályairól szóló 8/2013. (III. 26.) számú XIII. kerületi önkormányzati rendelet a kerület sajátosságainak megfelelően egészíti ki a zajvédelem országos szintű szabályozását. A Képviselő-testület rendeletében a környezetvédelmi törvényben kapott felhatalmazás alapján a közterületi rendezvényekre, „háztartási igényeket kielégítő” berendezések (liftek, klímaberendezések stb.) zajkibocsátására, valamint a zajjal járó építési tevékenységekre határozott meg előírásokat a kerületi lakosság nyugalmanak biztosítása érdekében. A rendelet felülvizsgálata a jogalkalmazói tapasztalatok, valamint a lakossági igények alapján folyamatos. A szabályozás eddigi tapasztalataink alapján megfelelően szolgálja a kerületiek érdekeit, jelentős módosítása nem látszik szükségesnek.

A zajvédelmi előírások betartásának ellenőrzését a kerületi jegyző államigazgatási és önkormányzati hatáskörében eljárva az Igazgatási Osztály végzi, a Közterület-felügyelet, valamint a Zajügyelet közreműködésével. Ellenőrzésekre alapvetően lakossági panaszok alapján, kisebb részben hivatalból eljárva kerül sor.

A környezeti zaj és rezgésártalom egy része a közúti közlekedésből származik, ezen belül a lakosság éjszakai pihenését különösen zavarja az illegális „gyorsulási versenyek” okozta indokolatlan zajkeltés.

E területen is meghatározó a lakosság szemléletváltása, hogy a gépjármű közlekedés helyett alternatív közlekedési formát válasszanak. Kerékpáros-barát fejlesztések tovább folytatásával, biztonságos gyalogos közlekedés feltételeinek fenntartása, közlekedési szabályok betartásának ellenőrzésével mérsékelhetőek a közlekedésből eredő zajok. A szemléletformálás civil szervezetek kezdeményezéseinek támogatásával (például a 2023. évi környezetvédelmi pályázat keretében sebességmérő beszerzéséhez történő hozzájárulással) erősíthető.

Feladat a jövőben is a zajügyelet működtetése, az építkezések okozta zajpanaszok ellenőrzése, szükség szerinti szankcionálása, a vendéglátó teraszok üzemeltetésének ellenőrzése. A légi közlekedés és a Dunán közlekedő hajók okozta zajszennyezés miatt további egyeztetéseket kezdeményezünk az érintett önkormányzatokkal és a hatáskörrel rendelkező szervezetekkel a szabályozási környezet módosítása és a hatékony intézkedések megtétele érdekében.

A környezeti nevelés, tájékoztatás és a társadalmi részvétel

Az idősebb korosztályok számára szemmel látható az éghajlatváltozás, a mai gyerekek már egy gyorsan változó világba születtek. Számukra sajnos természetesen a szélsőséges időjárási jelenségek. Fontos, hogy az idősebb generációk biztosítsák a fiatalok számára azt a tudást, azokat az eszközöket, melyekkel elkerülhetik és kijavíthatják a korábbi generációk által elkövetett hibákat.

Önkormányzatunk kiemelt figyelmet fordít a szemléletformálás eszközeinek alkalmazására. A közösségi akciók, kampányok tapasztalatai azt jelzik, hogy a környezeti problémákkal kapcsolatos párbeszéd ellenére a lakosság egy része közömbös a téma iránt. A szemléletformálás fő célja olyan gondolkodás és cselekvés kialakítása, erősítése,

amely aktív, a környezet iránt pozitív attitűddel rendelkező, és cselekedni akaró állampolgárokat teremt. Célcsoport a helyi társadalom minden állampolgára, formális vagy informális szervezete és az önkormányzati intézmények, gazdasági társaságok munkavállalói.

A fenntarthatóságról, a felelős fogyasztásról, a zöld gondolkodásról és a környezettudatos értékrendről már egészen kis kortól kezdve beszélünk. A környezeti nevelés szinterei sokszínűek. Az intézkedések hatékonyságának növelése érdekében a bölcsődés korú gyermekeknél elkezdjük a környezettel harmonikus magatartási és életviteli minták kialakítását. Jelenleg a 3 telephelyen működő ún. Zöldbölcsődék számát növeljük. Az Egyesített Óvoda 16 telephelye Zöldóvoda, a fennmaradó 1 telephely bevonását tervezzük a hálózatba. Az iskolákban dolgozó pedagógusok számára is fontos a környezeti nevelés, ezért tovább folytatjuk az önkormányzati támogatói programok szervezését, pályázatok kiírását.

Az önkormányzati intézkedések jellemzője, hogy a környezettudatosság erősítése az ismeretek átadásán túl az állampolgári nevelést, személyiségfejlesztést is megvalósít. Azzal, hogy az állampolgárok érzelmileg viszonyulnak a témához, aktivitásuk is megnő. Ennek egyik eszköze a gyermekintézmények, idősekkel foglalkozó intézmények udvarain megkezdett közösségi kertek kialakítása és fenntartása, amelyet a jövőben tervezünk folytatni.

A jövőben is megszervezzük az önkormányzati energiatanácsadás programját, kiemelt figyelemmel a valamilyen okból hátrányos helyzetűekre és az önkormányzati rendezvényeken működtetjük az ismeretterjesztő „zöld standot”. Törekedni fogunk arra, hogy a szemléletformáló tevékenységbe, annak hatékonysága javítása érdekében a kerülethez kötődő ismert személyiségeket vonjunk be.

Feladatok

Témakör	Feladat	Felelős	Határidő
Energiagazdálkodás	1.		
	1.1. Önkormányzati intézmények korszerűsítése a 10 éves intézményfelújítási program alapján	Közszolgáltató Zrt.	10 éves intézményfelújítási program szerint
	1.2. Önkormányzati intézmények korszerűsítése az energetikai korszerűsítési program alapján	Közszolgáltató Zrt.	Energetikai korszerűsítési program szerint
	1.3. Panda energiamedzsent szoftver használata	Közszolgáltató Zrt. IMFK	folyamatos
	1.4. Energiaközösség létrehozásának vizsgálata	Közszolgáltató Zrt.	2025. december 31.
	1.5. Megújuló energiaforrások alkalmazása önkormányzati beruházások során	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
	1.6. Passzív technológia alkalmazása	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
	1.7. Társasházi kamatmentes támogatás biztosítása energetikai korszerűsítési munkákhoz	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
Közlekedésszervezés	2.		
	2.1. Tempo30-as és Lakó-pihenő övezetek bővítése	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
	2.2. Az átmenő forgalom csökkentése, behajtási korlátozások ellenőrzése	Közszolgáltató Zrt., Közterület-felügyelet	folyamatos
	2.3. Új forgalomcsillapító eszközök telepítése	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
	2.4. A parkolási rend átalakításával a járdák folyamatos felszabadítása, gyalogosközlekedés feltételeinek javítása	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
	2.5. Közösségi közlekedési fejlesztésének támogatása	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
	2.6. Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése	Közszolgáltató Zrt.	Kerékpáros Koncepció szerint
	2.7. Csatlakozás az Európai Mobilitási Héthez, Autómentes napra rendezvénysorozat szervezése	Igazgatási Osztály, SZKO (Prevenziós Központ, SZSZK)	tárgyév szeptember 22.

2.8.	Társasházak magánterületén kerékpártárolók építésének támogatása	Igazgatási Osztály	tárgyév február 15.
2.9.	Gyalogos elsőbbségű területek kialakítása	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
2.10.	SMART parkolási rendszer bővítése	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
2.11.	Az önkormányzat intézményei és gazdasági társasági gépjárműparkjának ütemezett cseréje környezetbarát gépjárművekre	Intézményvezetők, gazdasági társaságok vezetői	folyamatos

Allergén növények

3.			
3.1.	Az önkormányzati ingatlanok (közterületek, telkek) rendszeres gyommentesítése	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
3.2.	Parlagfű elleni közérdekű védekezés feltételeinek biztosítása	Igazgatási Osztály	tárgyév május 31.
3.3.	A gyommentesítési, különösen a parlagfű elleni védekezési kötelezettség teljesítésének ellenőrzése, hatósági eljárások lefolytatása	Igazgatási Osztály	folyamatos
3.4.	Magántulajdonban lévő ingatlanok ellenőrzése, gyommentesítési kötelezettség számonkérése	Közterület-felügyelet Igazgatási Osztály	folyamatos
3.5.	Útszélek, villamospályák gyommentesítése	Fővárosi Önkormányzat Közszolgáltató Zrt. BKK Zrt.	folyamatos

Épített környezet

4.			
4.1.	A Kerületi Építési Szabályzat (KÉSZ) módosítása során a kialakítandó zöldfelületekre vonatkozó szabályok szigorítása	Főépítési Iroda	évente a KÉSZ módosításakor
4.2.	A Kerületi Építési Szabályzat módosítása során a megújuló energiaforrások használatának ösztönzése	Főépítési Iroda	évente a KÉSZ módosításakor
4.3.	A fejlesztés előtt álló tömbökben közforgalom számára megnyitott zöldfelületek kialakításának előírása	Főépítési Iroda	évente a KÉSZ módosításakor
4.4.	Barnamezős területek átalakulásának elősegítése	Főépítési Iroda	folyamatos

	4.5.	Településrendezési szerződések megkötése, magánberuházások részeként közcélú zöldfelületek kialakításának vállalásával	Főépítési Iroda Jegyzői és Jogi Osztály	folyamatos
Zöldfelület-gazdálkodás	5.			
	5.1.	A zöldhálózat bővítési lehetőségeinek a felmérése	Közszolgáltató Zrt.	aktuális AngyalZÖLD program szerint
	5.2.	Lobbitevékenység a Népszigeti erdő rehabilitációjára	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
	5.3.	Kerületi szökőkútprogram folytatása	Közszolgáltató Zrt.	aktuális AngyalZÖLD program szerint
	5.4.	Öntözött közterületek növelése, talajvízkutak létesítése	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
	5.5.	Közparki szolgáltatásokkal kapcsolatos igények felmérése, a fejlesztések ezek figyelembevételével	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
	5.6.	Zöldfelületi kataszter fejlesztése, naprakészen tartása	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
	5.7.	Dunamenti rekreációs szabadterek fejlesztése	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
	5.8.	Kelet-nyugati zöldsétányok kialakítása	Közszolgáltató Zrt.	aktuális AngyalZÖLD program szerint
	5.9.	Zöldfolyosó- és fasorfejlesztési program	Közszolgáltató Zrt.	aktuális AngyalZÖLD program szerint
	5.10.	Közpark- és közkert-fejlesztési program	Közszolgáltató Zrt.	aktuális AngyalZÖLD program szerint
	5.11.	Lobbitevékenység folytatása a Rákos-patak revitalizációja érdekében	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
	5.12.	Zöldfelületek arányának növelése a sűrű beépítettségű városrészekben	Közszolgáltató Zrt., Igazgatási Osztály	folyamatos
	5.13.	Fák védelmével kapcsolatos helyi rendelet folyamatos felülvizsgálata	Igazgatási Osztály	folyamatos
Hulladékgazdálkodás	6.			
	6.1.	Lakossági veszélyes és e+e hulladékgyűjtési akciók szervezése	Igazgatási Osztály	folyamatos
	6.2.	Veszélyes hulladékok keletkezésének megelőzése	valamennyi intézmény	folyamatos

6.3.	Veszélyes hulladékok elkülönített gyűjtése önkormányzati intézményekben	valamennyi intézmény	folyamatos
6.4.	Zöldhulladék-gyűjtési akciók szervezése	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
6.5.	Használt olaj leadási lehetőségének megteremtése önkormányzati intézményekben	valamennyi intézmény, gazdasági társaság	folyamatos
6.6.	Lakosság támogatása a háztartási hulladékok komposztálására vonatkozó, várhatóan 2024-től bevezetésre kerülő kötelezettségnek történő megfelelésben	Igazgatási Osztály, SZKO	2023. december 31., utána folyamatos
Közterületek tisztasága			
7.			
7.1.	Az önkormányzati kezelésben lévő területek rendszeres takarítása, elhagyott hulladék elszállítása	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
7.2.	Társasházak részére segítségnyújtás a járdatarakítási feladataik ellátásában - takarítógépek üzemeltetése, pályázatok kiírása	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
7.3.	Faltól-falig takarítási akciók szervezése a BKM Zrt-vel	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
7.4.	Lakossági köztisztasági szemléletformáló kampány szervezése	Közszolgáltató Zrt.	2025. december 31.
7.5.	A kutyasétáltatásra használt helyek fokozott ellenőrzése, a jogsértések szankcionálása	Közterület-felügyelet, Igazgatási Osztály	folyamatos
7.6.	Kutyapiszok-gyűjtőedények fenntartása, igény esetén újabbak kihelyezése	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
7.7.	Kutyafuttatók fenntartása, fejlesztése, igény esetén újabbak kijelölése	Közszolgáltató Zrt.	folyamatos
7.8.	A képviselőkkel, a közterület felügyelettel és az érintett szervezeti egységekkel közterület bejárás megszervezése, a felmerült problémák megoldásának nyomon követése	Igazgatási Osztály	tárgyév szeptember 30.
7.9.	Közterületen elhagyott hulladék elszállítása, további hulladéklerakás megakadályozása	Közszolgáltató Zrt. Közterület-felügyelet	folyamatos
Zaj és rezgés elleni védelem			
8.			
8.1.	Zajügyelet üzemeltetése	Igazgatási Osztály	folyamatos

8.2.	Teraszok szabályos üzemeltetésének ellenőrzése, szankcionálás	Közterület-felügyelet, Igazgatási Osztály	folyamatos
8.3.	Építkezések okozta zajpanaszok rendszeres ellenőrzése	Közterület-felügyelet, Igazgatási Osztály	folyamatos
8.4.	Lobbitevékenység folytatás és együttműködés az önkormányzatokkal a légiközlekedésből származó zajszennyezés csökkentése érdekében	Igazgatási Osztály	folyamatos
8.5.	A Dunán közlekedő „bulihajók” okozta zajszennyezés megszüntetése érdekében együttműködés az illetékes szervezetekkel	Közterület-felügyelet, Igazgatási Osztály	folyamatos

Szemléletformálás, környezeti nevelés, tájékoztatás 9.

9.1.	Társasházaknak szóló környezetvédelmi, udvar zöldítési témájú pályázatok kiírása	Igazgatási Osztály, Közszolgáltató Zrt.	tárgyév február 15.
9.2.	Rendszeres tájékoztatás a kerület környezeti állapotáról, az önkormányzat környezetvédelmi tevékenységéről	Igazgatási Osztály	tárgyév december 31.
9.3.	Ifjúság szemléletformálása	SZKO, Igazgatási Osztály	folyamatos
9.4.	Klímavédelmi pályázat szervezése iskoláskorú gyermekek számára	SZKO, Igazgatási Osztály	folyamatos
9.5.	Széleskörű tájékoztatás önkormányzati rendezvények keretében és a médiában	SZKO, Igazgatási Osztály	folyamatos
9.6.	Ismeretterjesztő zöld stand felállítása a közterületi rendezvényeken		
9.7.	Klímaadaptációt elősegítő jó gyakorlatok feltérképezése	Igazgatási Osztály	folyamatos
9.8.	Tájékoztatási, szemléletformálási kampány a hóhullámok alatt szükséges teendőkről, valamint a védekezési lehetőségekről	SZKO, Igazgatási Osztály	2024. december 31.
9.9.	Szociális támogatásokhoz kapcsolódó energetikai szemléletformálás	SZKO	folyamatos
9.10.	A meglévő hőség- és UV-riadóterv kibővítése	Igazgatási Osztály, SZKO	2024. április 30.

A kitűzött célok megvalósításának ellenőrzési és értékelési eszközei

A tervezett intézkedések költségigénye és forrásai

A feladatok meghatározásánál figyelemmel kell lenni az önkormányzati források szűkülésére. A Program végrehajtásának pénzügyi alapját a Képviselő-testület az éves költségvetésében biztosítja egyrészt a működtetési előirányzatok, másrészt a beruházási, fejlesztési előirányzatok között. A Program megvalósításának másik forrása a kerületi Környezetvédelmi Alap.

Az Alapba kerülnek a fakivágási engedélyezési eljárásokban befizetett fapótlás-megváltási díjak, melyeket elsősorban a XIII. Kerületi Közszolgáltató Zrt. által végzett fatelepítésre és fafenntartásra fordít az önkormányzat (a Tulajdonosi, Kerületfejlesztési és Lakásgazdálkodási Bizottság döntése alapján). A környezetvédelmi törvény előírásának megfelelően továbbra is az Alap bevétele a kerület közigazgatási területén kiszabott környezetvédelmi bírságok meghatározott hányada.

Az Alapból finanszírozzuk a Programban meghatározott, önként vállalt feladatokat is, így rendszeres kiadásként a környezetvédelmi és az udvarzöldítési pályázatot, a lakossági veszélyeshulladék-gyűjtést, kerékpáros rendezvényeket, az iskolásoknak szóló pályázatok jutalmát, a Klímabarát Települések Szövetségnek tagdíját, valamint az önkormányzat állatvédelmi tevékenységeit is.

Az Alap előirányzata az elmúlt években az alábbiak szerint alakult:

- 2017: 27 113 eFt,
- 2018: 125 191 eFt,
- 2019: 279 738 eFt,
- 2020: 258 323 eFt,
- 2021: 256 009 eFt,
- 2022: 198 408 eFt,
- 2023: 143 507 eFt.

Zárszó

Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat felelősséget érez és elkötelezett a környezetvédelem iránt. Fejlesztési, üzemeltetési és munkáltatói szerepében legfőbb törekvése, hogy tevékenységeit fenntarthatóvá tegye.

A Környezetvédelmi Programban szereplő célok és intézkedések jelentik a tevékenységünk keretrendszerét. A Környezetvédelmi Program, a XIII. kerületi Klímastratégia és a csatlakozó ágazati koncepciók rögzítik mindazon elveket, intézkedéseket, amelyek hozzájárulnak a zöldfelületek ésszerű, fenntartható kezeléséhez, az állampolgárok életminőségének javításához. Hangsúlyt kap az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a lakosság környezettudatosságának erősítése. Az energiahatékonyság növelése megtakarításokat eredményez mind a háztartásokban, mind az önkormányzati üzemeltetések során. A megfelelő hulladékgazdálkodási jó gyakorlatok keresésével és helyi sajátosságok alapján történő bevezetésével a hulladékképződés csökkentését, újrahasznosítását, továbbá a zöldhulladékok esetében a helyben történő hasznosítást célozzuk meg.

A Klímabarát Települések Szövetségének tagjaként folyamatosan keressük a jó gyakorlatokat, szívesen tanulunk másoktól a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek eredményesebb és hatékonyabb biztosításáért.

A Környezetvédelmi Program megalkotása és az elfogadott program végrehajtása során számítunk partnereinkre. Széleskörű partnerséggel biztosítható az alapvető célunk teljesülése az itt dolgozó és élő állampolgárok életminőségének javítása.

Budapest, 2023 szeptember